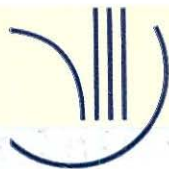
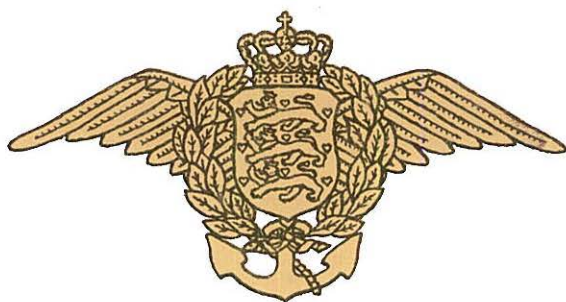

FORSVARSMINISTERENS ÅRLIGE REDEGØRELSE

DIIS BIBLIOTEKET

Forsvarsministerens årlige redegørelse, 1982

Oplag: 5.000 eksemplarer, december 1982

Tryk: Visoprint as, grafisk produktion

Layout: Verner Jørgensen

Sats: Saga-Data ApS

Udgiver: Forsvarsministeriet, Slotsholmsgade 10, 1216 København K.
tlf. 01 11 62 60

FORSVARSMINISTERENS ÅRLIGE REDEGØRELSE

Forsvarsministeriet 1982

S. N. II

tage, vil fremgå af det efterfølgende, og de har i det væsentlige været forelagt den kontaktgruppe, der var en del af forligsaftalen, samt i Forsvarsudvalget.

I denne første redegørelse efter de nye forsvarsloves vedtagelse er det fundet hensigtsmæssigt at omtale en række institutioner under Forsvarsministeriet samt beskrive forsvarets organisation og virke lidt grundigere, end det vil være nødvendigt i de kommende årlige redegørelser.

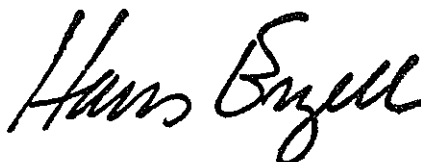
Det nuværende forlig udløber med året 1984, og der er behov for en tidlig stillingtagen til forsvarrets indpas-

ning i vort samfund fra 1985 og frem.

Forsvaret har i dag en rimeligt afbalanceret sammensætning, men de kommende år vil gøre det vanskeligt at opfylde intentionerne i forsvarsforliget. Det har således allerede nu været nødvendigt at foretage begrænsninger i både aktiviteter og opbygning af de nødvendige beholdninger, og dette kan ikke fortsætte uden ganske alvorlige konsekvenser for vort forsvars effektivitet.

Det er mit håb, at denne redegørelse kan være et bidrag til en saglig debat om forsvarrets status nu og udviklingen i de nærmeste år.

Forsvarsministeriet 1. december 1982

Hans Engell
Forsvarsminister

Forord

Forsvaret er et udtryk for det danske folks vilje til at hævde landets suverænitet og værne om frihed og folkestyre.

Siden 1960 har forsvarrets rammer været fastlagt gennem flerårige forsvarsaftaler, der byggede på et bredt politisk flertal. Den 12. august 1981 indgik en række partier på ny en sådan aftale omfattende perioden til og med 1984. Forsvarsaftalen blev endvidere udmøntet i tre love om forsvarrets organisation, forsvarrets personel og hjemmевærnet, der blev vedtaget i maj 1982.

I betænkningen til loven om forsvarrets organisation m.v. fremgår, at der er behov for en løbende tilpasning af de opgaver, forsvaret skal kunne løse, og dermed forsvarrets styrkemål og sammensætning, til udviklingen på det sikkerhedspolitiske og det teknologiske område samt til de økonomiske rammer, der stilles til rådighed.

Der vil således være behov for en løbende politisk stillingtagen til forsvarrets udvikling indenfor de etablerede rammer. I forbindelse med forliget blev det aftalt, at forsvarsministeren én gang om året skal give en redegørelse, som kan give Folketinget og befolkningen indsigt i forsvarrets vilkår, opgaver og forventede udvikling i de nærmeste år. Dette er altså den første ministerredegørelse i denne form.

Den internationale situation er desværre ikke præget af den stabilitet,

der er en forudsætning for væsentlige nedrustningsforanstaltninger hos stormagterne, og det er min opfattelse, at der heller ikke i de kommende år kan forventes en udvikling, der vil føre til en revurdering af vor nuværende forsvarspolitik inden for NATO.

Forsvarrets tilpasning til forligsaftalen af 12. august 1981 er en fortsat proces inden for de budgetrammer, der er en del af forliget. De tilpasninger, det har været nødvendigt at fore-

tage, vil fremgå af det efterfølgende, og de har i det væsentlige været forelagt den kontaktgruppe, der var en del af forligsaftalen, samt i Forsvarsudvalget.

I denne første redegørelse efter de nye forsvarsloves vedtagelse er det fundet hensigtsmæssigt at omtale en række institutioner under Forsvarsministeriet samt beskrive forsvarers organisation og virke lidt grundigere, end det vil være nødvendigt i de kommende årlige redegørelser.

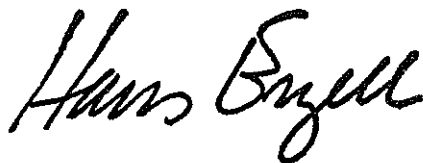
Det nuværende forlig udløber med året 1984, og der er behov for en tidlig stillingtagen til forsvarrets indpas-

ning i vort samfund fra 1985 og frem.

Forsvaret har i dag en rimeligt afbalanceret sammensætning, men de kommende år vil gøre det vanskeligt at opfylde intentionerne i forsvarsforliget. Det har således allerede nu været nødvendigt at foretage begrænsninger i både aktiviteter og opbygning af de nødvendige beholdninger, og dette kan ikke fortsætte uden ganske alvorlige konsekvenser for vort forsvars effektivitet.

Det er mit håb, at denne redegørelse kan være et bidrag til en saglig debat om forsvarrets status nu og udviklingen i de nærmeste år.

Forsvarsministeriet 1. december 1982

Hans Engell
Forsvarsminister

1. De forsvarspolitiske vilkår

1.1. Nogle sikkerhedspolitiske hovedemner

De voksende økonomiske og sociale uligheder mellem de industrialiserede lande og den tredje verden rummer latent risiko for internationale konflikter. Samtidig har den udvikling, at 70'ernes afspændingspolitik er blevet afløst af et mere anspændt supermagtforhold med større vægt på militære midler i udenrigspolitikken betydet, at forholdet mellem Øst og Vest er så vigtigt som nogensinde. Især har den sovjetiske intervention i Afghanistan og den militære løsning på krisen i Polen været med til at understrege dette forhold. Hertil kommer, at der består en øget risiko for, at spændinger mellem Øst og Vest overføres til konfliktområder i den tredje verden, efterhånden som supermagterne udbygger deres muligheder for global tilstedeværelse.

Forhandlinger om de strategiske våben

Det må på den baggrund hilses velkommen, at det i juni 1982 på amerikansk initiativ er lykkedes USA og Sovjetunionen at genetablere forhandlinger om de strategiske våben igennem de såkaldte Strategic Arms Reduction Talks (START). Det amerikanske udspil går i hovedtræk ud på, at der gennem nedskæringer i atomvåbenarsenalerne skal sikres lighed mellem parterne og dermed øget stabilitet på det strategiske område. Konkret foreslås en begrænsning dels i antallet af spræng-

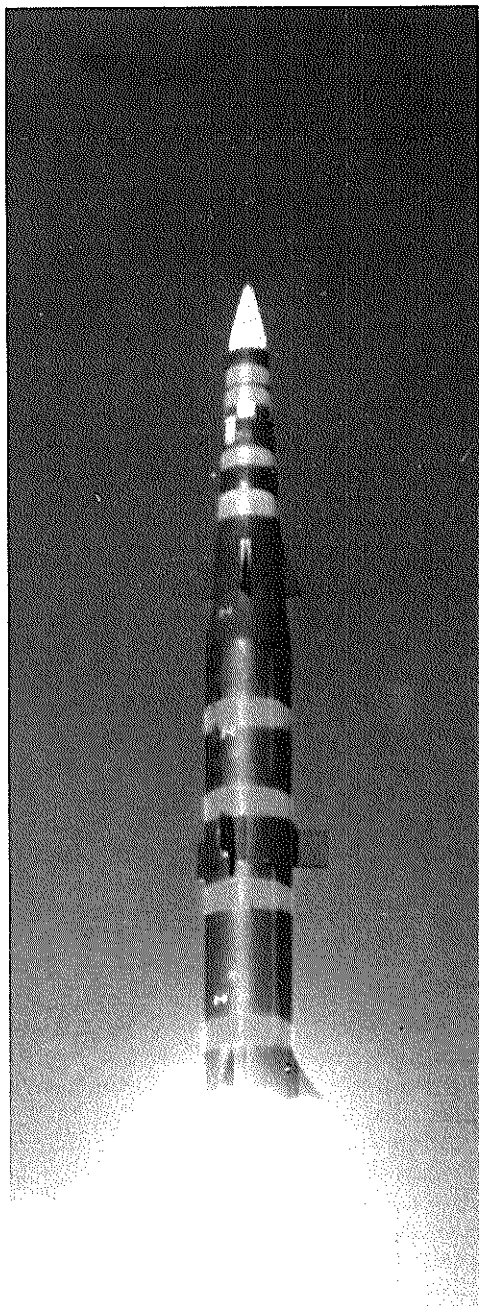
hoveder til 5000, hvoraf højst halvdel må findes på landbaserede missiler, dels af landbaserede interkontinentale missiler til 850 på hver side.

Missil-forhandlinger

Også om de nukleare mellemdistancestyrker, de såkaldte INF-styrker (*Intermediate Nuclear Forces*), er der forhandlinger i gang. Det amerikanske udkast til aftale, udarbejdet på grundlag af konsultationer i NATO der blev fremlagt i 1981, indebærer, at alle sovjetiske SS-20 missiler skal demonteres, medens de ældre SS-4 og SS-5 skal nedlægges. Til gengæld tilbydes en opgivelse af NATO's moderniseringsprogram, omfattende placering af 572 Pershing II raketter og krydsermissiler i Europa.

MBFR

Som et resultat af den amerikanske regerings gennemgang af de vestlige våbenkontrol- og nedrustningsinitiativer blev der i juli 1982 fremlagt et nyt vestligt forslag i de 9 år gamle MBFR-forhandlinger (*Mutual and Balanced Force Reductions*). Der er tale om et udkast til en samlet traktat. Østlige og vestlige deltagerlande skal forpligte sig til over en årrække at nedbringe deres styrker i reduktionsområdet til et fælles styrkeloft på ca. 700.000 mand hærstyrker og et kombineret loft for hær- og flyvevåbenstyrker på ca. 900.000 mand.

Pershing II raketten, hvis rækkevidde er 1800 km, er blevet en både militær og politisk vanskelig affære, efter at NATO-landene i dec. 1979 besluttede, at 572 af dem skulle opstilles i Europa. Foto: NATO.

Forhandlingerne befinder sig på et stadium, hvor det er umuligt at forudsige udfaldet. Ingen af de vestlige udspil har kunnet accepteres af Sovjetunionen, men forhandlingerne foregår i en atmosfære, der kan muliggøre en tilnærmelse af synspunkterne.

Positive resultater af disse forhandlinger vil kunne bidrage afgørende til en sikring af en styrkebalance på et væsentligt lavere niveau.

Madrid-konferencen

Forhandlingerne i den europæiske konference om sikkerhed og samarbejde (CSCE) i Madrid giver næppe større sandsynlighed for, at parterne i denne omgang opnår enighed om det sæt af såkaldt tillidskabende foranstaltninger, som bl.a. er konferencens emne.

FN's nedrustningskonference 1982

På FN's anden særlige nedrustningskonference – som afholdtes i sommer – blev der ikke opnået konkrete resultater, der bidrager til en øget sikkerhed.

Det er i første række de to supermagters opgave at opnå fremskridt på nedrustningsområdet, men der påhviler alle lande et ansvar med hensyn til at vende udviklingen i rustningerne. Den danske regering søger derfor som et led i sin afspændingspolitik aktivt at støtte alle initiativer, der kan fremme gensidige, balancerede styrkereduktioner. En sådan proces vil bedst kunne forløbe under opretholdelse af det til enhver tid nødvendige afskrækkelsespotentiel. Regeringen lægger derfor også vægt på at sikre et troværdigt dansk styrkebidrag til NATO.

1.2. Danmarks strategiske situation og behovet for forstærkninger

Det nordiske område er af væsentlig strategisk interesse for de to supermagter. Det skyldes bl.a. den sovjetiske opbygning af et antal baser på Kola-

halvøen og tilstedeværelsen af et betydeligt offensivt militært potentiel i Østersøområdet.

Atlantehavet og de danske stræder

Grønlands og Færøernes strategiske betydning skal ses i sammenhæng med muligheden for at beherske Atlanterhavsområdet som forstærkningsveje fra USA til Europa.

De danske stræder og det danske område i øvrigt har interesse som passageområde og barriereområde mellem Østersøen og Atlanterhavet samt som flankoområde for Centraleuropa.

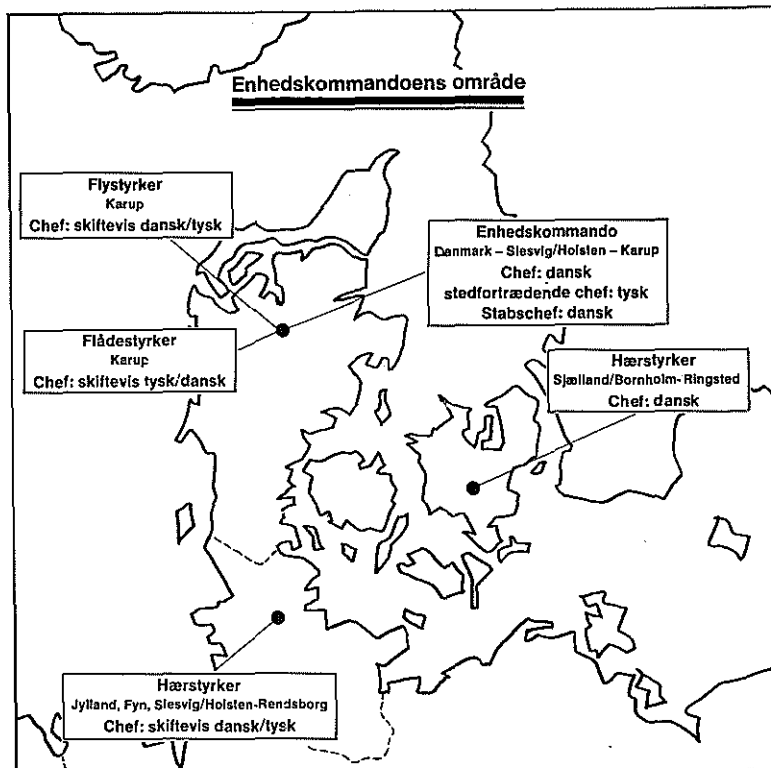
Danske styrker og NATO-forstærkninger

Overvågning og afvisning af krænkelse af det danske område kan umiddelbart ske med danske styrker. Det mili-

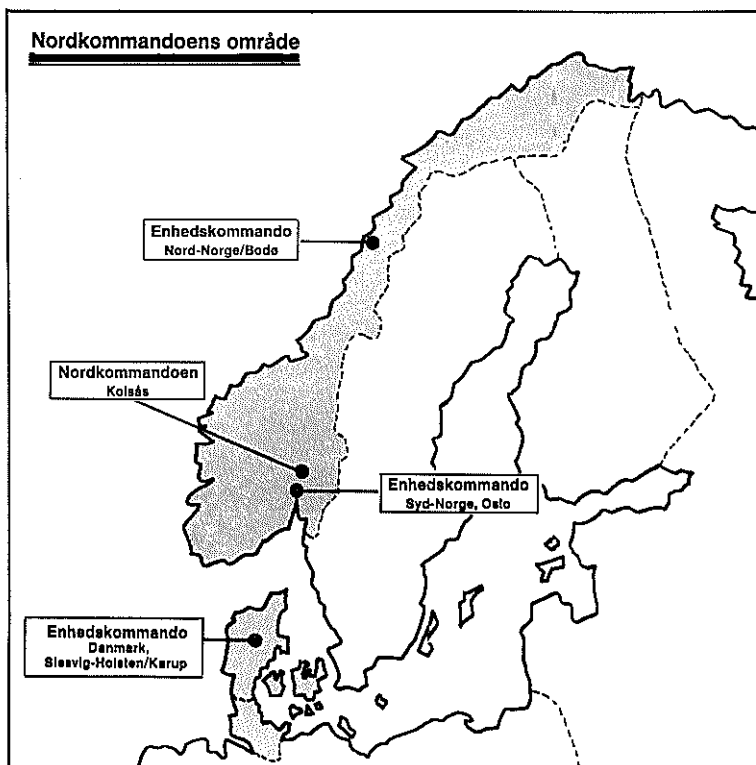
tære potentiel, der er opbygget af Warszawapagten i Østersøen og i det nordatlantiske område, er imidlertid af et sådant omfang, at en egentlig beherskelse af området under en militær konfrontation ikke vil kunne ske med danske styrker alene.

Derfor er et samarbejde med andre lande omkring forsvarsopgaverne af afgørende betydning. Dette sker gennem Danmarks medlemskab af NATO og mere umiddelbart gennem en koordination af forsvarsopgaverne mellem de direkte involverede nationer. Det vil i første række sige Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland, der samarbejder inden for Enhedskommandoen.

Det er endvidere nødvendigt, at der er rimelig sikkerhed for tilgang af allierede forstærkninger, hvis regeringen

Enhedskommandoen er en NATO-kommando i Nordregionen (hvis hovedkvarter ligger i Kolsås nær Oslo). Danmark og Slesvig/Holsten er området, og den militære chef har siden 1962 været en dansk general eller admiral.

Udover de forstærkninger, der er fast tildelt Danmark iflg. SACEUR's forstærkningsplan, kan der blive tale om enheder fra det amerikanske marinekorps, der er tildelt Nordregionen som helhed.

fremsætter anmodning herom. Derfor lægges der afgørende vægt på de praktiske foranstaltninger, der er nødvendige for en rettidig og sikker tilførsel af forstærkninger. Disse foranstaltninger må – for at være effektive – forberedes i fredstid.

Styrker til Danmark

I juli 1982 blev forstærkningsplanen fra Den øverstkommanderende for NATO's styrker i Europa (SACEUR) principgodkendt af NATO's forsvarsplanlægningskomité. For Danmarks vedkommende indeholder planen fast tildeling af visse britiske hær- og flystyrker samt visse amerikanske flystyrker. Endvidere kan der ifølge planen blive tale om forstærkninger i form af enheder fra det amerikanske marinekorps, der er tildelt Nordregionen

(Danmark, Slesvig-Holsten og Norge) som helhed. Der er derimod ikke tale om fast tildeling af amerikanske hærstyrker til Nordregionen.

Forsvarsministeriet vil i den kommende tid tage skridt til en opfølgning af SACEUR's plan, specielt med henblik på bilaterale forhandlinger om støtte til de i planen nævnte styrker for vort område.

Samtidig fortsættes arbejdet med at skabe de bedst mulige forudsætninger for forstærkningernes praktiske indsættelse på dansk område, det vil sige bygning af ammunitionsdepoter og "shelters" m.v. på flyvestationer, modernisering af olierørledningssystemer og af kommando- og kontrolsystemer.

Der er ikke planer om oplagring af tungt materiel fra de nævnte forstærkninger.

1.3. NATO-samarbejdet

Inden for NATO's forsvarsplanlægning deltager Danmark i udformningen af NATO's 5-års styrkemålsplan. Den gældende plan dækker perioden 1983-1987. Den blev godkendt i tilslutning til forsvarsministrenes møde i Bruxelles i maj 1982. For Danmarks vedkommende indeholder planen forslag, som NATO anbefaler optaget i den danske planlægning.

Danmark har i sin årlige rapportering orienteret NATO om det nuværende danske styrkebidrag og om planerne for de kommende år. NATO har vurderet det danske styrkebidrag og har med tilfredshed konstateret, at dansk forsvarspolitik er baseret på et solidt flertal i Folketinget, og at der er opnået enighed om en realvækst i den periode, som forsvarsforliget af 12. august 1981 dækker. NATO's myndigheder er imidlertid bekymrede over den fortsatte nedgang i antallet af stående enheder og over en række mangler på materielområdet. I løbet af 1983 vil der blive arbejdet med grundlaget for styrkemålsplan 1985-1989. Det praktiske resultat heraf er den såkaldte "Ministerial Guidance", der skal godkendes på forsvarsministrenes møde i maj 1983.

NATO's strategi

En særlig del af NATO's forsvarsplanlægning vedrører de nukleare styrker. Kernevåbnenes afskrækkende virkning og muligheden for selektiv anvendelse af kernevåben i tilfælde af et angreb er bærende elementer i NATOs strategi.

Derfor lægger regeringen vægt på, at Danmark i NATO deltager i drøftelser af disse vitale spørgsmål. Dette sker bl. a. gennem deltagelse i NATO's nukleare planlægningsgruppe og i de to særlige grupper (bestående af nationale repræsentanter), der er oprettet i anledning af den evt. opstilling af INF-styrker i Europa. Det drejer sig om henholdsvis High Level Group, der beskæftiger sig med den forsvarspolitiske problematik, og om Special Consultative Group, der tager sig af konsultationer mellem USA og de øvrige medlemslande om INF-våbenkontrollforhandlingerne i Genève mellem USA og Sovjetunionen.

EURO-gruppen

En særlig del af NATO-samarbejdet foregår mellem de europæiske NATO-lande i den såkaldte EURO-gruppe, der har til formål at styrke det samlede europæiske militære bidrag til alliancen. Samtidig fungerer gruppen som et organ, hvor forsvarsministrene uformelt drøfter aktuelle politiske problemer af fælles interesse. Et fast punkt på dagsordenen er informationsvirksomheden over for den nordamerikanske opinion. Herigennem søger gruppen løbende at gøre opmærksom på værdien og størrelsen af det europæiske bidrag til det fælles NATO-forsvar i Europa.

Spanien det 16. medlem

NATO blev den 30. maj 1982 udvidet med Spanien. Der foregår stadig forhandlinger om de praktiske problemer i forbindelse med Spaniens indtræden.

2. Forsvarets økonomiske forhold

2.1. Budgetterne 1983-1986

Det budgetmæssige grundlag er fastsat i henhold til aftale af 12. august 1981 vedrørende forsvarrets ordning for perioden 1982-84.

I finanslovforslaget for 1983 er forsvarsbudgettet for finansåret 1983 og de tre budgetoverslagsår anført med følgende beløb:

	mill.kr.
1983	10.443,1
1984	10.493,7
1985	10.458,5
1986	10.458,5

(Prisniveau januar 1982)

Efter udløbet af 1984 af den eksisterende aftale om forsvarrets ordning er der foreløbig for 1985 og 86 forudsat budgetter på uændret niveau, dog reguleret med bortfald af en særbevilling til leje af to IHAWK-eskadrillaer.

Til sammenligning kan oplyses, at forsvarsbudgettet for 1982 udgør 10.421,3 mill. kr. (prisniveau januar 1982).

Forsvarsudgifterne forudsættes som hidtil reguleret for udviklingen i lønninger og priser.

Knap 1% årlig realvækst i 1973-84

I perioden 1973-84 er der gennemført en realforøgelse af budgettet på ca. 8%, som fordeler sig med ca. 6% for forligsperioden 1973-77 og ca. 2% for forligsperioden 1982-84. I perioden

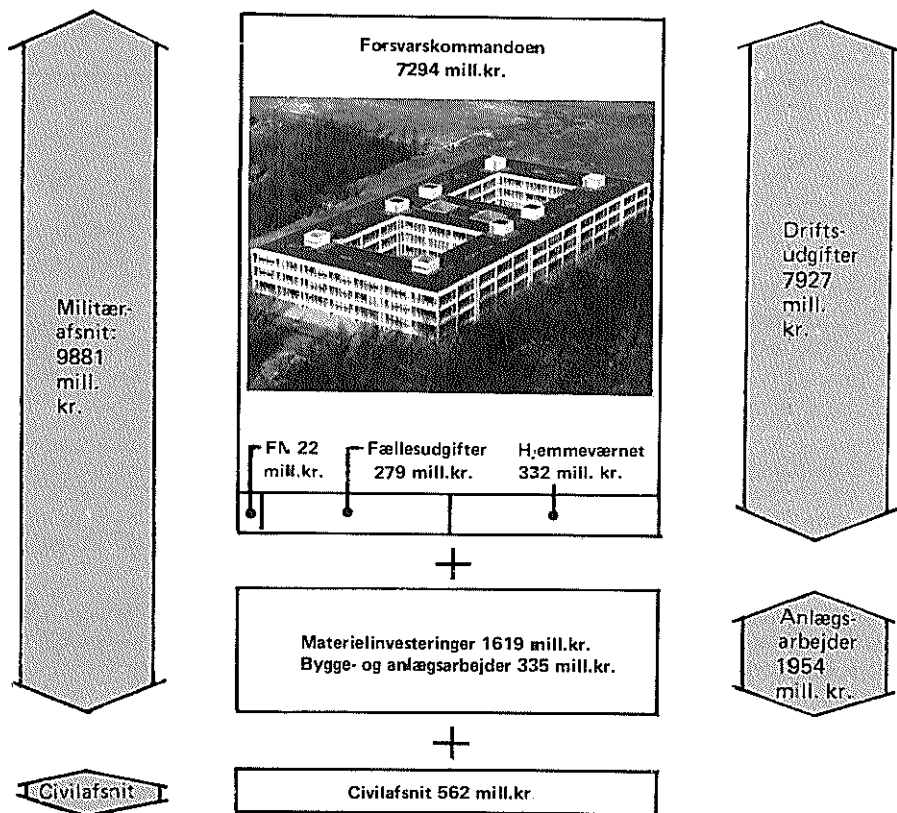
1977-81 videreførtes forsvarsordningen af 1973 med uændret budget i forhold til 1976/77, idet der dog blev ydet kompensation for gennemførelsen af værræpligtsslønnen, for yderligere tilgang af personel til hjemmevernet, for udvidelsen af opgaverne i forbindelse med fiskeriinspektion, forureningsbekæmpelse og lignende samt for fredsbevarende operationer under FN.

Regulering for prisudvikling m.v.

I forbindelse med udarbejdelse af et finanslovforslag foretager Finansministeriet en beregning af budgetrammen for det kommende finansår på basis af dels generelle pris- og lønindeks, dels prisudviklingen for konkrete udgiftsposter, for hvilke der ikke findes egnede prisindeks (f.eks. anlægsudgifter i forbindelse med anskaffelse af F-16 fly og udgifter til indkøb af brændstof). Ved udarbejdelse af forslag til tillægsbevillingslov justeres finanslovbudgettet for de pris- og lønstigninger, der har fundet sted fra det ved finansloven forudsatte budgetteringsniveau, indtil det faktiske forbrug indtræder (i gennemsnit ca. 1 1/2 år efter). Regulering for udviklingen i valutakurser er indeholdt i prisreguleringen.

Forsvarsbudgettet er fastsat netto, således at øgede driftsindtægter i princippet bevirker, at bruttoudgiftsbeløbet kan forhøjes tilsvarende, medens færre indtægter på tilsvarende måde begrænser adgangen til at afholde driftsudgifter. Det er endvidere forudsat, at der ydes kompensation for forsvarrets

Forsvarsbudgettets 10443 mill. kr. forcelt på hovedposter (1983)

deltagelse i forureningsbekæmpelse og lignende ikke-militære opgaver samt for fredsbevarende operationer under FN.

Forsvarsforliget

Den 12. august 1981 indgik Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti et forlig, der fastlagde rammerne for forsvarrets ordning i årene 1982, 83 og 84.

Forliget omfattede en række konkrete projekter til supplerende af forsvarsstrukturen samt de økonomiske rammer for forsvarret.

De konkrete projekter var bl.a. leje af to amerikanske I-HAWK eskadriller, forøgelse af uddannelsesstyrken

med 200 mand i 1983 og yderligere 400 mand i 1984, levetidsforlængelse af torpedobåde af SØLØVEN-klassen samt personelforøgelse ved de sjællandske brigader og ved hjemmeværnet.

Disse foranstaltninger blev, udover de stigninger forliget indebar, finansieret ved en fremskyndet nedlæggelse af NIKE-luftforsvarssystemet og af en F-104 luftforsvareskadrille samt ved udskydelse af nogle materielanskaffelser.

De økonomiske rammer i forliget tilførte forsvarret 106 mill.kr. i 1982, 154 mill.kr. i 1983 og 209 mill.kr. i 1984, omregnet til prisniveau januar 1982, svarende til en stigning på henholdsvis 1,0%, 1,5% og 2,0% i forhold til et uændret forsvarsbudget.

2.2. Forsvarsbudgettets hovedposter

Forsvarsbudgettets hovedposter udgør følgende beløb i årene 1981-84:

Tabel 1: Hovedposterne i absolutte tal

	1981 løbende 81	1982 jan. 81	1983 jan. 82	1984 jan. 82
	Mill.kr.			
Prisniveau				
Militærafsnit:				
Fællesudgifter	219	235	279	281
Forsvarskommandoen	6989	6369	7294	7378
Hjemmeværnet	293	294	332	332
Danske militære FN-styrker	26	19	22	22
Driftsudgifter i alt	7527	6917	7927	8013
Materielinvesteringer til værnene og hjemmeværnet .	1397	1200	1619	1592
Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder m.v.	87	139	170	164
Dansk bidrag til internatio- nalt finansierede NATO- anlægsarbejder	169	155	165	170
Internationalt finansierede NATO-anlægsarbejder	163	155	200	130
Internationalt bidrag til NATO-anlægsarbejder	- 163	- 155	- 200	- 130
Anlægsarbejder i alt	1653	1494	1954	1926
I alt	9180	8411	9881	9939
Civilafsnit:				
Driftsudgifter	456	434	491	490
Anlægsudgifter	177	132	71	65
I alt	633*)	566	562	555
Forsvarsbudgettet i alt	9813	8977	10443	10494

*) Ekskl. Meteorologisk Institut, der i august 1981 blev overført til Ministeriet for offentlige arbejder.

Forsvarsbudgettets hovedposter udgør i årene 1981-84 følgende andele af de samlede forsvarsudgifter:

Tabel 2: Hovedposterne i relative tal (procenter)

	1981	1982	1983	1984
	procent			
Militærafsnit:				
Fællesudgifter	2,2	2,6	2,7	2,7
Forsvarskommandoen	71,2	70,9	69,8	70,3
Hjemmeværnet	3,0	3,3	3,2	3,2
Danske militære FN-styrker	0,5	0,2	0,2	0,2
Driftsudgifter i alt	76,7	77,0	75,9	76,4
Materielinvesteringer til værnene og hjemmeværnet	14,2	13,4	15,5	15,2
Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder	0,9	1,5	1,6	1,5
Dansk bidrag til internationalt finansierede NATO-anlægsarbejder	1,7	1,7	1,6	1,6
Anlægsudgifter i alt	16,8	16,6	18,7	18,3
I alt	93,5	93,7	94,6	94,7
Civilafsnit:				
Driftsudgifter	4,7	4,8	4,7	4,7
Anlægsudgifter	1,8	1,5	0,7	0,6
I alt	6,5	6,3	5,4	5,3
Forsvarsbudgettet i alt	100,0	100,0	100,0	100,0

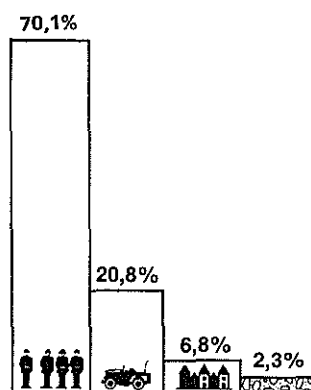
2.3. Forsvarskommandoens driftsbudget

Forsvarsbudgettets største hovedpost

er Forsvarskommandoens driftsbudget, se tabel 1. For 1983 kan dette specificeres således:

Tabel 3: Forsvarskommandoens driftsbudget for 1983

	mill.kr.	i pct.
Personelorienterede udgifter	5586	70,1
Materielorienterede udgifter	1649	20,8
Bygnings- og kommandantskabsudgifter	544	6,8
Øvrige driftsudgifter	182	2,3
Driftsudgifter, brutto	7961	100,0
Indtægter	666	
Driftsudgifter, netto	7295	

De personelorienterede udgifter vil udgøre ca. 56% af Forsvarskommandens samlede budget (inkl. anlægsudgifter), der udgør 9881 mill.kr. i 1983, se tabel 1.

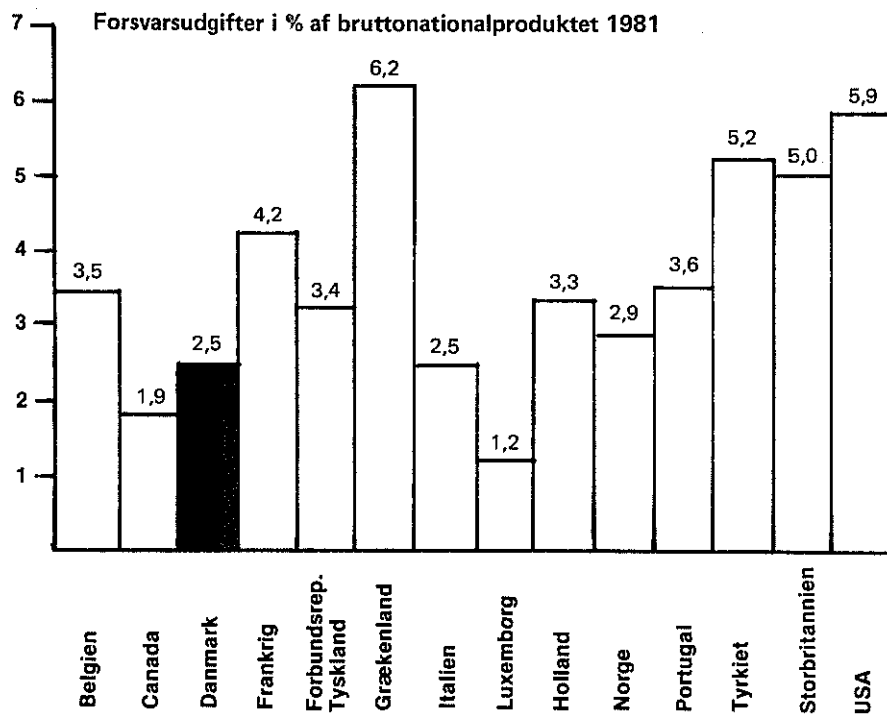
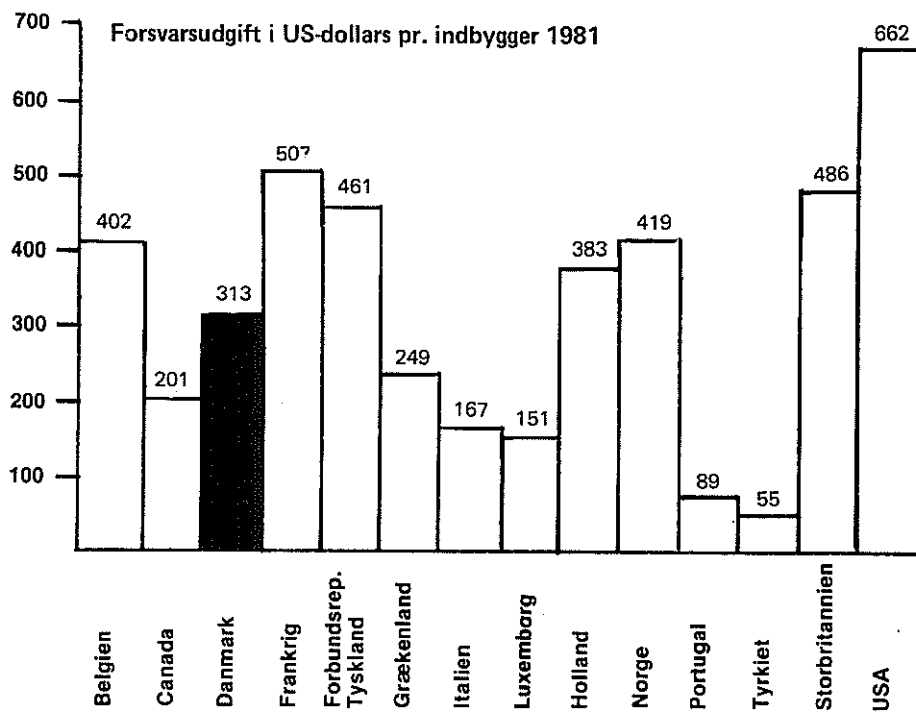
2.4. 14 NATO-landes forsvarsudgifter

I tabel 4 er vist en oversigt over forsvarsudgifternes andel af bruttonationalproduktet samt forsvarsudgifterne opgjort i US dollars pr. indbygger for NATO-medlemslandene (ekskl. Island og Spanien). Forsvarsudgifterne er i denne forbindelse opgjort efter en af NATO-myndighederne udarbejdet definition, som for Danmarks vedkommende adskiller sig fra det af Folketinget vedtagne forsvarsbudget ved bl. a. at indeholde visse pensionsudgifter, medens visse driftsudgifter under civilafsnittet ikke medtages.

Tabel 4: 14 af NATO-landenes forsvarsudgifter i pct. af bruttonationalproduktet og i US dollars pr. indbygger*)

	1978	1979	1980	1981
Belgien	3,3 386	3,3 394	3,3 402	3,5 402
Canada	2,0 195	1,8 192	1,9 196	1,9 201
Danmark	2,3 312	2,3 312	2,4 314	2,5 313
Frankrig	4,0 465	4,0 476	4,1 492	4,2 507
Forbundsrepubl. Tyskland	3,3 443	3,3 440	3,3 447	3,4 461
Grækenland	6,7 274	6,3 264	5,7 237	6,2 249
Italien	2,4 157	2,4 160	2,4 168	2,5 167
Luxemborg	1,0 120	1,0 124	1,1 144	1,2 151
Holland	3,1 369	3,2 381	3,1 372	3,3 383
Norge	3,2 396	3,1 381	2,9 408	2,9 419
Portugal	3,5 78	3,5 80	3,6 88	3,6 89
Tyrkiet	5,2 55	4,3 55	4,3 55	5,2 55
Storbritannien	4,6 456	4,7 465	5,1 478	5,0 486
U.S.A.	5,1 594	5,1 609	5,6 633	5,9 662

*) Udgifterne pr. indbygger er af hensyn til sammenligneligheden beregnet efter fælles NATO-kriterier. Der er anvendt 1980-priser og -kurser. Senere indtrufne store udsving i dollar-kursen gør, at sammenligningen må tages med et vist forbehold.

3. Forsvarskommandoen med underlagte myndigheder

3.1. Forsvarets øverste ledelse

I lov om forsvarets organisation m.v. fra maj 1982 er det fastsat, at værn-inspektørerne indgår i Forsvarsstaben.

Efter lovens vedtagelse nedsattes under Forsvarsministeriet en arbejds-gruppe, der skal stille forslag om en forenkling af Forsvarskommandoens organisation og bemanning på baggrund af et oplæg fra Forsvarskommandoen.

Hovedområderne er spørgsmålet om at forbedre planlægningsfunktionen samt tilvejebringe bedre vilkår for såvel rationaliseringsforanstaltninger som for forsvarets generelle ressourcestyring.

Samtidig vurderes de enkelte stabe, afdelinger og disses indbyrdes relationer. Det forventes, at den fremtidige organisation kan iværksættes i løbet af 1983.

3.2. Forsvarets opgaver

Forsvarets primære opgave er krigsforebyggelse, d.v.s. at det ved sin tilstedeværelse skal få en potentiel modstander til at afstå fra at indlede fjendtligheder mod landet, fordi de forventede fordele vil blive mindre end de påførte ulemper.

Derved skal Danmarks forsvar til stadighed ses i NATO-sammenhæng. Det er derfor vigtigt, at den direkte planlægning af forholdsregler mod eventuelle aggressioner er koordineret mellem danske og allierede myndigheder.

De hovedopgaver, der er forudset i tilfælde af fjendtligheder mod dansk område, er, at

- det landmilitære forsvar af Jylland gennemføres i samarbejde med enheder fra det vesttyske forbundsværn samt evt. andre allierede. Forsvaret er planlagt fra en fremskudt position i Slesvig-Holsten,
- forsvaret af Sjælland med omliggende øer gennemføres som et kombineret forsvar med enheder fra hær, søværn og flyvevåben samt evt. allierede forstærkninger,
- hovedvægten af den maritime indsats lægges på forsvaret af øerne og bælteerne samt på sikringen af forbindelsen mellem landsdelene,
- hovedvægten af den luftmilitære indsats lægges på forsvaret mod fjendtlige luftstyrker.

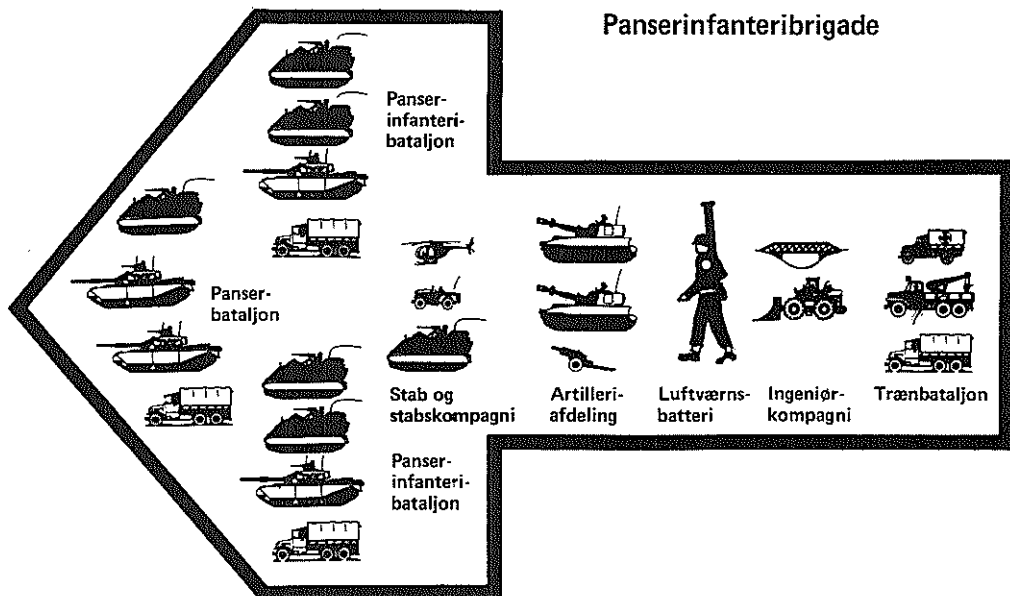
Mere generelt gælder det, at disse opgaver skal løses med størst mulig udholdenhed for at sikre rettidig modtagelse og indsættelse af allierede styrker samt sikre tilstrækkeligt varsel til opbygning af hele forsvarets kampkraft.

De enkelte værn er opbygget således:

3.2.1. Hæren

Hærens krigsstruktur er bygget op omkring en felthær samt et lokalforsvar, og det er forudsat, at der kan tilvejebringes tilstrækkelig tid til indkaldelse

Panserinfanteribrigade

af mobiliseringsstyrken forud for et angreb på landet.

Felthæren er karakteriseret ved stor mobilitet, pansrede enheder og moderne materiel. Den er organiseret i følgende hovedelementer:

- *Jyske Division* med tre panserinfanteribrigader.
- *En kampgruppe* i Jylland med bl.a. tre kampbataljoner.
- *To panserinfanteribrigader* på Sjælland.
- *Tre kampgrupper* på Sjælland med bl.a. tre kampbataljoner.
- *En kampgruppe* på Lolland-Falster med bl.a. en kampbataljon og en artilleri-afdeling.
- *En infanteribrigade* på Bornholm.

Desuden findes et antal enheder til føring og forskellige former for støtte til felthærens og lokalforsvarets styrker.

Lokalforsvaret er organiseret i syv militærregioner og består af et antal infanteribataljoner, artilleri-afdelinger, panserjagereskadroner, ingeniørkompagnier samt bevogtningsskompagnier.

Lokalforsvaret vurderes for tiden med henblik på at få skabt basis for en prioritering af de enheder m.m., regionerne bør råde over.

Fredstidsorganisationen

I fredstid er hæren opstillet og organiseret med henblik på, at panserinfanteribrigaderne, der udgør kernen i krigsstrukturen, hurtigt kan opbygges til krigsstyrken.

I fredstid er følgende enheder aktiverede:

- *”Stående styrke”*, der består af ca. 7000 mand. Disse er alle fast personel (stampersonel og befalingsmænd) og bemander en række komplicerede og uddannelseskrævende enheder samt stabe m.m., der har til opgave at føre øvrige enheder efter mobilisering.
- *Uddannelsesstyrken*, der omfatter ca. 4500 mand, er i hovedsagen værnepligtige. Denne styrke vil i overensstemmelse med forligsaftalen af 12. august 1981 i løbet af 1983 bli-

ve forøget med én underafdeling (et kompagni), og yderligere én underafdeling forventes i 1984.

I princippet uddannes de værnepligtige i enheder; de hjemsendes som enheder, og de indgår i mobiliseringsstyrken som enheder. Det har den fordel, at den enkelte enhed stort set har de samme soldater ved indkaldelsen til mønstring m.v. som ved hjemsendelsen. Det tilstræbes, at disse umiddelbart inden hjemsendelsen deltager i én større øvelse med de enheder af stående styrke, de organisatorisk skal tilknyttes.

Resten af den militære del af fredsstyrken udgøres af personel ved stabe, skoler, værksteder m.m. En del af dette personel vil ved mobilisering bemande centrale positioner i krigsstyrken.

I de første år efter hjemsendelsen udgør de hjemsendte værnepligtige og det hjemsendte faste personel det såkaldt hjemsendte supplement, som sammen med stående styrke udgør hærens dækningsstyrke.

Mobiliseringsstyrkens indkaldelse kan gennemføres gradvis, afhængig af den aktuelle situation.

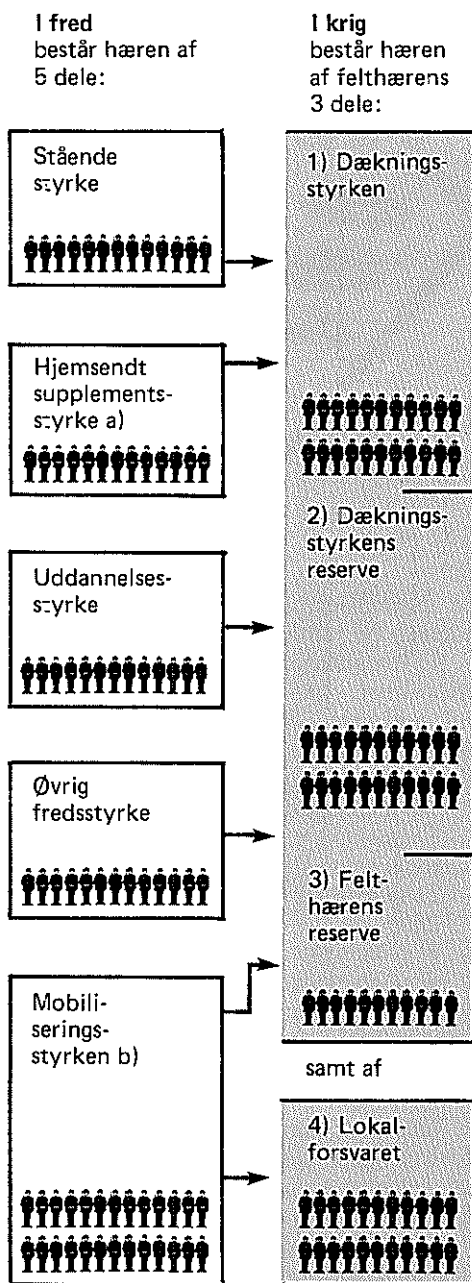
3.2.2. Søværnet

I fredstid er omkring 70% af søværnets sejlede enheder normalt bemandede, medens resten har en varierende bemanning.

Søværnet løser sine opgaver ved anvendelse af en kombination af skibe og enheder på land. Hovedelementerne består af:

- *Kampenheder* bestående af 2 fregatter, 3 korvetter, 10 missilbåde, 6 torpedobåde, 5 undervandsbåde (hvoraf én udgår i 1983), 4 minelæggere, 3 kabelminelæggere og 6 minerydningsfartøjer.
- *Farvandsovervågningsenheder*, der består af 8 bevogtningsfartøjer, 9 orlogskuttere samt nogle bevogtningsbåde.

Hærens opbygning

- a) består af nylig hjemsendt personel, der kan mobiliseres med kort varsel
 b) opstilles først ved mobilisering

- *Fiskeriinspektionsenheder*, der omfatter 5 inspektionsskibe, 5 inspektionsskuttere og 8 inspektionshelikoptere.
- *Skibe til særlige formål*, der omfatter 1 transportfartøj (der udgår i 1983), 2 tankfartøjer, et antal kuttere, opmålingsfartøjer m.m. samt kongeskibet.
- *Landbaserede kampenheder*, der omfatter to kystforter med mobiliseringsstatus samt Frømandskorpset.
- *Landbaserede overvågningsanlæg*, der omfatter kystradarer, mobile radarstationer og undervandskontrolanlæg. Søværnets kommunikationssystem vil i løbet af 80'erne blive moderniseret og automatiseret.

De landbaserede elementer, der løser opgaver i relation til overvågning, suverænitetshævdelse, fiskeriinspektion, redningstjeneste samt deltagelse i forureningsbekæmpelse, er bemandede med henblik på kontinuerlig drift.

Såvel de råcige ressourcer som kravene til vedligeholdelse af skibene medfører, at et antal af skibene til stadighed er under vedligeholdelse eller eftersyn og derfor bemandede med en reduceret besætning.

Søværnet har et forholdsvis højt aktivitetsniveau i den forsynings- og vedligeholdelsesmæssige støttestrukturens bemanning og virksomhed, og søværnet har derfor et relativt lavt behov for udvidelser af mandskabsstyrken ved mobilisering.

3.23. Flyvevåbnet

I fredstid er de fleste af flyvevåbnets enheder i hovedsagen fuldt bemandede. Men ved visse enheder vil der være behov for indkaldelser af supplerende personel, hvis alle våbensystemerne skal holdes i kontinuerlig drift.

Flyvevåbnet løser sine opgaver ved anvendelse af en kombination af fly, luftværnsraketter samt radarovervågningssystemer.

Hovedelementerne består af:

- *Kampfly*, der omfatter 6 eskadriller. To eskadriller med hver 16 F-16, to eskadriller med hver 16 F-35 og to eskadriller med hver 20 F-104. Disse sidstnævnte vil ved udgangen af 1984 være reduceret til én eskadrille med 12 F-104. Til erstatning herfor vil der blive oprettet yderligere én eskadrille med 16 F-16.
- *Transport- og fiskeriinspektionsfly*, samlet i én eskadrille og bestående af 3 C-130 (Hercules) og 3 G III (Gulfstream).
- *Redningshelikoptere*, samlet i én eskadrille med 8 S-61.
- *Skole- og kurerfly*, stationeret på henholdsvis flyveskolen og de større flyvestationer med et samlet antal på 23 T-17.
- *Luftværnsraketter*, samlet i 6 eskadriller Improved HAWK, hvoraf de 2 sidste påregnes oprettet i 1983.
- *Luftværnskanoner*, hvoraf 4 eskadriller i fredstid er aktiveret med 40 mm kanon L/70. Disse har til opgave at forsvare flyvestationer m.m.
- *Kontrol- og varslingssystemet*, omfattende et antal radarstationer, med tilhørende kommunikations- og kontrolsystemer.

Flyvevåbnet råder også over enheder med uddannelsesformål og med forsynings- og vedligeholdelsesmæssige formål.

Flyvevåbnets behov for mobiliseringspersonel er stort set begrænset til nærluftforsvars- og nærforsvarsenheder samt støttefunktioner.

3.24. Fællesværnsområdet

Dette omfatter blandt andet:

- *Forsvarsakademiet*, der gennemfører efter- og videreuddannelser for officerer.
- *Forsvarets Brevskole*, der arbejder med en lang række korrespondancekurser for bl.a. forsvarets reserveofficerer.

- *Forsvarets Gymnastikskole*, hvis område er uddannelse af gymnastiklærere til forsvaret.
- *Forsvarets Sanitetsskole*, der har specialuddannelse af bl.a. læger og tandlæger til forsvaret.
- *Forsvarets Forvaltningsskole*, der gennemfører uddannelser inden for en række administrative og økonomiske specialer.
- *Forsvarets Center for Lederskab*, der bl.a. forestår uddannelse i ledelse, samarbejde og uddannelsesteknologi.
- *Forsvarets Civiluddannelse*, der tilrettelægger uddannelser for stampersonel med henblik på at lette overgangen fra tjeneste ved forsvaret til civilt erhverv eller til fortsat tjeneste i forsvaret.
- *Forsvarets Materielintendantur*, der forestår den centrale forvaltning af f.eks. møbler, kontorinventar, cafeteriainventar m.m.
- *Forsvarets Forskningstjeneste*, der løser opgaver af forskningsmæssig art i national og international ramme.
- *Forsvarets Datatjeneste*, der forestår udviklingen af forsvarets administrative edb-systemer.

3.3. Organisatoriske ændringer i 1983

I medfør af forliget af 12. august 1981 vil der som tidligere nævnt blive gennemført en række organisatoriske ændringer i løbet af 1983.

De mest omfattende af disse er:

- Opstilling af yderligere én underaf-

deling i hærens uddannelsesstyrke. Denne enhed forventes at blive et panserinfanterikompani ved Danske Livregiment i Vordingborg.

- Nedlæggelse af en undervandsbåd af DELFINEN-klassen. I forbindelse med den planlagte udskiftning af ubåde er det hensigten, at der i 1984 skal indgås kontrakt om bygning af nye ubåde.
- Nedlæggelse af en F-104 eskadrille.
- Opstilling af den tredje F-16 eskadrille, der påbegyndes på Flyvestation Ålborg. Den valgte placering har en række operative og beskæftigelsesmæssige fordele.
- Opstilling af to Improved HAWK luftværneseskadriller. De to eskadriller vil indledningsvis blive placeret i de områder, der bliver frigjort ved den i 1978 besluttede nedlæggelse af de sidste to af de fire NIKE eskadriller. Efter klargøring af områderne til opstilling ved Odense forventes det, at disse eskadriller vil blive flyttet dertil i løbet af 1984.
- Reorganisering af flyvevåbnets kontrol- og varslingsgruppe. Denne forventes afsiattet, og der forudses en reduktion i den fredsmæssige døgnbemanding på de enkelte radarstationer samt nedlæggelse af to mindre kaserneanlæg.
- Fortsat reorganisering af værnernes forsynings- og vedligeholdelsesmæssige støttestruktur, idet der tilstræbes en nøje sammenhæng med den operative side. Det er den generelle linie, at flest mulige midler skal frigøres til drift af operative enheder.

4. Hjemmeværnet

4.1. Organisation og opgaver

Hjemmeværnet består af Hjemmeværnskommandoen, tre hjemmeværnsgrene med tilhørende kvindekorps samt Hjemmeværnsskolen.

Hjemmeværnet deltager som en del af det militære forsvar i løsningen af

de opgaver, der påhviler værnene, normalt i eller i umiddelbar nærhed af den enkeltes hjemegn.

Da hjemmeværnets medlemmer opbevarer udrustning, våben og ammunition på bopælen, vil størstedelen af styrken kunne være på plads allerede ca. 2 timer efter alarmering.

Som en del af det militære forsvar deltager hjemmeværnet i løsningen af de opgaver, der påhviler værnene. Det sker normalt i den enkeltes hjemegn – eller i umiddelbar nærhed af den. Foto: Hjemmeværnet.

4.2. Personel og uddannelse

Hjemmeværnets samlede styrke var pr. 1. januar 1982 75.315. Pr. 1. oktober 1982 var tallet 77.241, fordelt således:

Hjemmeværnskommandoen	
og Hjemmeværnsskolen	59
Hærhjemmeværnet	51.396
Danmarks Lottekorps	8.257
Marinehjemmeværnet	3.722
Kvindeligt Marinekorps	1.547
Flyverhjemmeværnet	10.450
Kvindeligt Flyvekorps	1.810
<hr/>	
I alt	77.241

Tilgangen til hjemmeværnet har i de senere år været stadig stigende, og såfremt den fortsætter, vil styrken med udgangen af 1983 være ca. 79.000.

78% af de nytilkomne er nu under 30 år, og kun omkring halvdelen af den mandlige styrke har aftjent værnepligt.

Hjemmeværnets uddannelse, som hovedsagelig foregår i fritiden, er inddelt i:

- Grunduddannelse for det personel, der ikke har fået en grundlæggende militær uddannelse i det øvrige forsvaret,
- fortsat uddannelse og
- befalingsmandsuddannelse.

Grunduddannelse og fortsat uddannelse gennemføres lokalt ved underafdelinger, distrikter og regioner. Befalingsmandsuddannelse gennemføres i princippet på Hjemmeværnsskolen.

I 1981 var styrken til grunduddannelse 5.337 af en samlet tilgang (m/k) på 9.099. I første halvår af 1982 var tallene henholdsvis 3.098 og 5.167.

Uddannelsesbehovet er stigende i takt med, at stadig færre af de nye har aftjent værnepligt.

4.3. Aldersgrænser og personelstruktur for fast personel

Nye aldersgrænser for fast militært personel er aftalt i 1982. Aftalen indebærer en gradvis overgang til en aldersgrænse på 60 år for alt fast militært personel.

I 1983 er det hensigten at begynde på en opdeling af hjemmeværnets funktioner i enten militære eller civile efter stillingernes indhold samt efter uddannelses- og designeringsbehovet for militært personel, og en opdeling af funktionerne i fire hovedniveauer benævnt manuelt niveau, mellemleder-, leder- og chefniveau. Opdelingen skal danne grundlag for bl.a. den fremtidige rekruttering og uddannelse af hjemmeværnets faste personel.

4.4. Oplysningsvirksomhed

Hjemmeværnets oplysningsvirksomhed udføres af Den kommitterede for Hjemmeværnet med bistand af et antal konsulenter.

Oplysningsvirksomheden omfatter udadrettet og indadrettet virksomhed samt hvervning.

Udadrettet oplysningsvirksomhed har til formål at skabe forståelse for hjemmeværnets betydning – ikke mindst i lokalsamfundene. Dette oplysningsarbejde er vigtigt for hjemmeværnet, fordi det direkte angår dets daglige tilværelse i forhold til mange myndigheder og den lokale befolkning.

Indadrettet oplysningsvirksomhed har fået stadig øget betydning i de senere år, hvor tilgangen af unge uden værnepligtsuddannelse som nævnt udgør en stadig stigende del af de nye. Virksomheden omfatter en række områder af bl.a. samfundsmæssig og sikkerhedspolitisk karakter.

4.5. Økonomi

Hjemmeværnets driftsudgifter er i finanslovsforslaget for 1983 opført med 337,6 mill.kr. (bruttoudgift).

Luftmeldekorpsset

Hvervning til hjemmeværnet er en andel af oplysningsvirksomheden. Luftmeldekorpsset bemander de ca. 400 luftmeldetårne, der dækker hele landet.

Hertil kommer hjemmeværnets andel af forsvarets anlægsbudget. Den udgør for 1983 ca. 15 mill.kr.

De primære materielanskaffelser foretages over anlægsbudgettet, mens visse mindre materielanskaffelser, herunder genanskaffelser, foretages over driftsbudgettet.

Til hjemmeværnets oplysningsvirksomhed anvendes 3,5% af budgettet.

Den stigende tilgang af frivillige til hjemmeværnet, herunder frivillige, der ikke som værnepligtige har gennemført en grundlæggende militær uddannelse, medfører øget behov for ressourcer til uddannelsesformål.

På baggrund heraf – samt det fortsatte ønske om, at hjemmeværnet altid vil være i stand til at optage, uddanne og udruste alle egnede frivillige, der

melder sig til hjemmeværnet – bliver driftsbudgettet øget med 20 mill.kr. i hvert af årene 1982-1984 ifølge aftale af 12. august 1981 vedrørende forsvarrets ordning.

Såfremt den ekstraordinært store tilgang til hjemmeværnet fortsætter, vil styrketallet dog væsentligt overstige de tal, der har ligget til grund for budgetteringen, og dermed forstærke hjemmeværnets økonomiske problemer. En række besparelsesforanstaltninger inden for visse områder er gennemført med virkning allerede i 1982.

Den budgetmæssige situation for 1983 overvejes fortsat, bl.a. under hensyn til at de økonomiske rammer, der er fastsat for forsvarets virksomhed frem til udgangen af 1984, ikke umiddelbart kan ændres.

5. Forsvarsministeriets institutioner m.v.

5.1. Farvandsvæsenet

Farvandsvæsenet blev oprettet i 1973 ved sammenlægning af det tidligere fyrvæsen, lodsvæsen, redningsvæsen og søkortarkivet.

Farvandsvæsenet varetager farvandssikring, søafmærkning og fyrbelysning i danske farvande, herunder farvande ved Færøerne og Grønland. Endvidere foretages søopmåling og udgivelse af søkort over de nævnte farvande, ligesom Farvandsdirektoratet udgiver "Efterretninger for Søfarende" samt nautiske håndbøger.

Endvidere varetages kystredningstjenesten. Der findes over hele landet 26 redningsstationer med i alt 28 redningsbåde.

Farvandsvæsenet beskæftiger ca. 1100 medarbejdere. Af disse er dog ca. 600 deltids- og honorarlønnede og beskæftiget i fyrsektoren som tilsynsførende med afmærkning, som medhjælpere i lodssektoren og som frivillige i redningssektoren. Der rådes over 4 inspektionsskibe, 4 mindre inspektionskuttere og 4 fyrskibe til varetagelse af farvandssikring m.v.

Driftsudgifterne er i 1983 anslået til 147 mill.kr. Hertil kommer lodsvæsenets driftsudgifter, der er vurderet til ca. 80 mill.kr.

Farvandsdirektoratet har i 1981 udført en trafikanalyse af besejlingsforholdene i Store Bælt, Øresund og den vestlige del af Østersøen. I sommeren

1982 er installeret et radarovervågningssystem på Røsnæs, bl.a. med henblik på forbedring af sejladssikkerheden i forbindelse med nuværende og fremtidige meldesystemer for skibsfarten i danske lodsningsområder.

Farvandsdirektoratet udsender ugentlig en række vigtige og væsentlige informationer.

21. oktober 1982
98. årgang

DANMARK

E. f. S. nr. 43
1341 - 1375

EFTERRETNINGER FOR SØFARENDE

UDGIVET AF: FARVANDSDIREKTORATET KØBENHAVN

Langden angives fra Greenwich meridians; når bredde- og længdebemærkede for danske punkter veltvømmede angives på sekund, når disse i parrene, såfremt punkten ikke er tripoenometrisk bestemt. Højder og dybder er angivet i meter (m), afstande i sømil (sm) eller meter (m). Retningsene er reviderede, og de der angår fyr, er angivet fra søen. I efterretningens overskrifter benyttes følgende forkortelser: (P) = foreløbig (preliminær) efterretning, (S) = søkortfortegnelse (søkort) og (T) = midlertidig (temporær) efterretning. En * foran nummeret angiver, at efterretningen er baseret på original (den) information.

Bemærkning om indholdet bør tilføjes kort, fyrlister og beskrivelser.

I dette nummer findes rettelser til nedennævnte danske søkort.
(Forklaringer er angivet i system ED.)

Kort nr.	E.F.S. pkt.	Kort nr.	E.F.S. pkt.	Kort nr.	E.F.S. pkt.
100 1358.	101 1358.	401 INT.	1367.

I. Østersøen

* 1341. (T). Danmark. Lolland S.-kyst. Rødbj. Havn. Vestre Havn. Dykkerarbejde.

Tidspunkt. Primo november 1982 - primo januar 1983.
Position. c. 54° 39' 3" N. 1° 20' 8" E.
Detaljer. Længsle W.-mølle i Vestre Havn forstages dykkerarbejde i anførte tidsrum. Dykkerflag vises.
(DSS, Havnbygningskontoret, 11. oktober 1982)

* 1342. Danmark. EK 76 Stevas. Skydeveier. Advarsel.

Tidspunkt. 12. november 1982 kl. 1000-1400.
Position. c. 55° 15' N. 12° 30' E.
Ann. Vedrørende fareområde og signaler, se pkt. 2 i bilag til E. f. S. nr. 1/9 1982.
(SOK, 15. oktober 1982)

J. H. SCHULTZ, A/S
KØBENHAVN

5.2. Geodætisk Institut

Instituttets formål er at udføre geodætisk videnskabelige arbejder, udgive geodætiske publikationer samt at foretage opmåling og udgive kort over Danmark, Færøerne og Grønland. Instituttet skal endvidere forsyne forsvaret med det nødvendige kortmateriale. Udover disse opgaver beskæftiger instituttet sig med seismologi, det vil sige indsamling og bearbejdning af data om jordskælv.

Instituttet har knap 300 medarbejdere og har i finansåret 1983 driftsudgifter på 59 mill.kr.

Instituttets geodætiske virksomhed består i opmåling og beregning af landsdækkende punktsystemer.

Instituttets seismiske afdeling fungerer som dansk center i et verdensomspændende net af seismiske stationer. Afdelingen bearbejder specielt oplysninger om seismisk aktivitet i det sydlige Danmark, Grønland og omliggende områder.

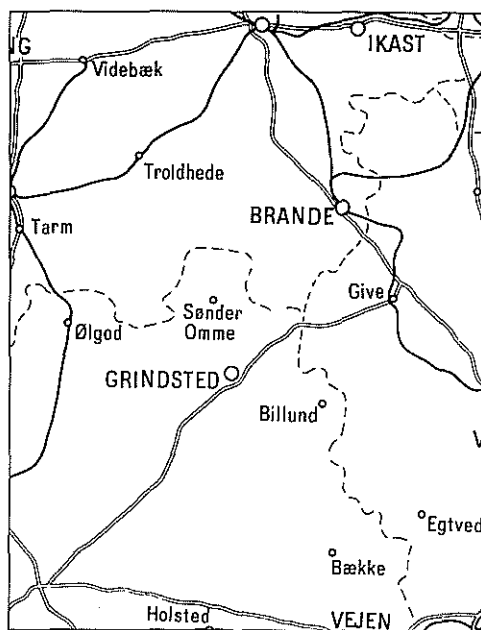
Afdelingen virker endvidere som rådgivende institution for offentlige myndigheder og private firmaer.

5.3. Statens Konfektion (tidl. Den militære Klædefabrik)

Indtil slutningen af 1981 omfattede Den militære Klædefabrik en fabrik i Usserød, der fremstillede uldne metervarer til uniformsbeklædning, samt en konfektionsvirksomhed i København. Som følge af en i længere tid konstateret nedgang i uniformsbehovet besluttede Forsvarsministeriet i juni 1980, at fabrikken i Usserød skulle nedlægges i 1981, medens konfektionsvirksomheden i København skulle bibeholdes.

Efter nedlæggelsen af fabrikken ændrede virksomheden navn pr. 1. januar 1982 til Statens Konfektion, der beskæftiger ca. 150 medarbejdere. I 1983 er driftsudgifterne ca. 40 mill.kr. Statens Konfektion forsyner de fleste

DANMARK 1:1 000 000

OVERSIGTSKORT

Geodætisk Instituts kortudgivelser omfatter Danmark, Færøerne og Grønland.

statsinstitutioner og enkelte andre institutioner, bl.a. Hovedstadens Trafikselskab, med uniformseffekter.

5.4. Forsvarets Bygningstjeneste

Forsvarets Bygningstjeneste forestår bygningsmæssigt tilsyn med og vedligeholdelse af bygninger og anlæg, ejendomsforvaltning, ombygnings- og istandsættelsesarbejder, projektering og opførelse af nybygninger og anlæg, herunder anlæg, der omfattes af NATO-bevillinger, samt drift af tank- og rørledningsanlæg for brændstofforsyning.

Bygningstjenesten yder derudover konsultativ bistand til andre styrelser uden særlig byggeadministration, bl.a. er Civilforsvarsstyrelsens byggeadministration overtaget af Forsvarets Bygningstjeneste.

Bygningstjenesten har ca. 330 fastansatte. Dertil kommer ca. 160 lokalt ansatte timelønnede håndværkere og arbejdere samt ca. 40 langtidsløst og EFG-elever/praktikanter. Driftsudgifterne forventes i 1983 at udgøre 108 mill.kr.

Udgifter til byggearbejder, der administreres af Forsvarets Bygningstjeneste, skønnes for 1982 at blive ca. 400 mill.kr. til vedligeholdelses- og istandsættelsesarbejder m.v. og anlægsbevillinger på ca. 200 mill.kr. I sidstnævnte beløb indgår NATO-bevillinger med ca. 100 mill.kr.

Forsvarets Bygningstjeneste forvalter forsvarets ejendomme og arealer (ca. 36.000 ha). Opgaverne omfatter overdragelser og lejemaal, herunder bortforpagtning af landbrugsarealer, sager vedrørende miljøforhold, områdeplanlægning og fredning, erstatnings spørgsmål, spørgsmål i forbindelse med entrepriserforhold m.v., boligadministration vedrørende tjeneste- og lejeboliger (lejefastsættelse, vedligeholdelse og istandsættelse).

Med hensyn til tank- og rørledningsanlæg m.v. forestår bygningstjenesten udførelse af gennemgribende nybygnings- og reparationsarbejder ved anlæggene. Planlægning og styring forestås af bygningstjenesten under medinddragelse af rådgivende ingeniørfirmaer m.v. Arbejdet anslås at ville strække sig over ca. 5-7 år, og udgifterne skønnes på nuværende tidspunkt at kunne ansættes til ca. 400 mill.kr., hvoraf en væsentlig del er NATO-finansieret.

5.5. Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste

Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste ledes af et udvalg, Folk og Værn Udvalget, og af en direktør. Den beskæftiger sig med oplysningstjeneste og med social velfærdstjeneste, ligesom den yder sekretariatsbistand til de

værnepligtiges to forretningsudvalg. Der er fastansat ca. 40 personer, og budgettet udgør i 1983 knap 9 mill.kr.

Hvert af de partier, der er repræsenteret i Folketingets Finansudvalg, udpeger et medlem til Folk og Værn Udvalget. Forsvarsministeren udpeger yderligere tre medlemmer, der skal repræsentere Forsvarskommandoen, og et medlem, der skal repræsentere det frivillige soldaterarbejde. Endelig udpeger Indenrigsministeren et medlem.

Oplysningstjenesten har som formål at sprede kendskab til forsvaret, dets baggrund og virke og herunder at fremme indbyrdes forståelse og samarbejde mellem befolkningen og det militære forsvar. Gennem publikationer, møder, foredrag, udstillinger, film, kurser, erhvervspraktik og en række andre aktiviteter kommer man årligt i direkte eller indirekte berøring med 20-25% af befolkningen.

Af større publikationsserier kan nævnes serien "Forsvaret i samfundet", der i perioden 1973-81 er udkommet med ca. 850.000 eksemplarer, og "Forsvarets Langtidsplanlægningsserie", der i perioden 1979-1981 er udkommet i ca. 400.000 eksemplarer. Endvidere udgives bladet "Forsvaret i dag" med 6 numre pr. år i hver 20.000 eksemplarer og bladet "Soldaten" med 12 numre pr. år i hver 10.000 eksemplarer.

Hertil kommer — med henblik på de 17-årige unge mænd — folderen "Hvornår værnepligt — værnepligtig hvornår?" og hæftet "Session og indkaldelse" (til de 19-20 årige).

Velfærdstjenesten har som formål at fremme den enkeltes trivsel gennem behandling af sociale, økonomiske, juridiske, personlige eller andre spørgsmål, der er en følge af den militære tjenestes særlige karakter. Den tager primært sigte på det værnepligtige personel. Dette arbejde udføres af socialkonsulenter (socialrådgivere), der er tjenstgørende over hele landet.

6. Personelforhold

6.1. Status i arbejdet med den nye personelstruktur

Den personellov, der blev vedtaget i maj 1982, åbner mulighed for at gennemføre nogle tiltrængte ændringer af forsvarets uddannelse og anvendelse af personel.

På længere sigt vil der blive skabt en sammenhængende og enkel personelstruktur med en niveauinddeling opbygget på grundlag af ansvars- og arbejdsområder. Herved vil der blive gennemført en mere klar fordeling af forsvarets stillinger mellem militært personel og civilt personel samt mellem forskellige personel- og faggrupper.

Hensigten er at skabe bedre overensstemmelse mellem personellens uddannelse, anvendelse og ansættelsesforhold.

Et første skridt er allerede taget ved påbegyndelsen af en revision af forsvarets uddannelser, med henblik på at uddannelserne modulopbygges og tilrettelægges således, at erhvervet erfaring og kompetence, såvel civil som militær, tages i betragtning f.eks. gennem en forholdsmæssig afkortning i uddannelsernes varighed. Uddannelserne udformes endvidere således, at personellet efter behov og egnethed gives mulighed for en mere fleksibel anvendelse. Den fremtidige anvendelse af det militære lederpersonel er tilrettelagt således, at de fysisk mest krævende stillinger, der typisk findes inden for de operative og tekniske områder, varetages i personellens yngre år.

Ændring af den nuværende uddannelse af officerer af A- og B-linien til én fælles officersgrunduddannelse i hvert værn er et væsentligt element i gennemførelsen af den nye lov.

Overgangsordning

De hidtidige uddannelser til officer af A- eller B-linien påbegyndes for sidste gang i 1982. Kadetter, der er under uddannelse til officer af B-linien, vil — i den udstrækning dette er muligt — få en supplerende uddannelse, der bringer dem på niveau med den fremtidige officersgrunduddannelse. Denne nye officersuddannelse, der i hvert værn starter i november 1983, vil have en varighed af ca. 2 1/2 år. Optagelseskrav vil være HF-eksamen, der stort set svarer til de krav, der hidtil er stillet til den mest omfattende officersuddannelse (A-officersuddannelsen).

For at give personel af sergentgruppen, der har opnået praktisk erfaring gennem længere tids tjeneste, større mulighed end hidtil for at blive optaget på officersuddannelsen, startede der i september 1982 HF-enkeltfagskurser flere steder i landet som et led i civiluddannelsesordningen. På disse kurser er optaget befalingsmænd, der ønsker at søge optagelse på de nye officersuddannelser i 1983. I begyndelsen af 1983 påregnes der ved Finansministeriets foranstaltning optaget forhandlinger med tjenestemændenes centralorganisationer om de fremtidige officerers løn- og ansættelsesforhold.

Som et led i omlægningen af uddannelserne er et efteruddannelseskursus for officerer af B-linien samt kontraktansatte officerer af reserven påbegyndt i oktober 1982. Dette kursus forventes afsluttet i august 1983, og egnede officerer vil herefter kunne begynde på en videregående officersuddannelse, der i september 1983 oprettes for første gang.

Længere samlede tjenesteperioder

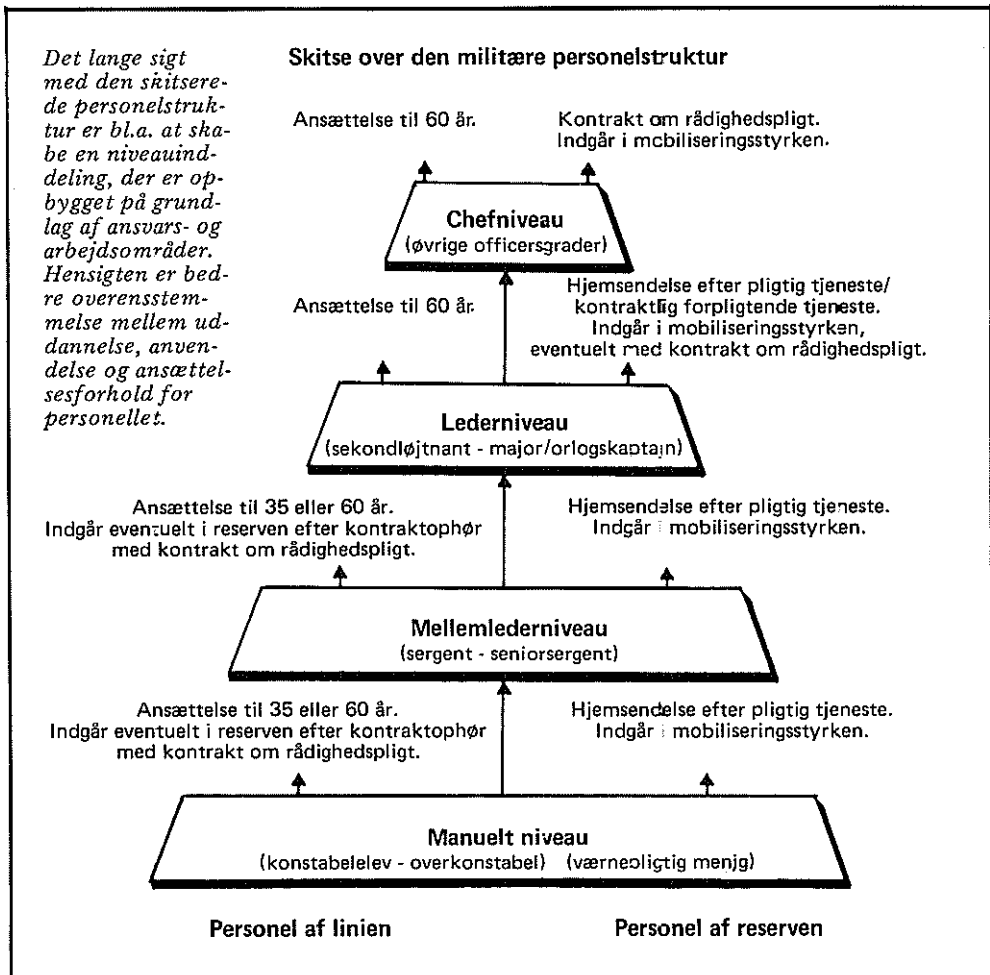
For at kunne gennemføre en forhøjelse af aldersgrænsen for afsked for vis-

se grupper og for at begrænse det militære personels ulemper ved uansøgte forflytninger samt for at opnå en mere effektiv udnyttelse af personelbudgettet vil det militære personels tjeneste løbende blive omlagt.

Målet er, at personalet skal have længere samlede tjenesteperioder i de enkelte funktioner og uddannelsesområder.

På denne måde vil erfaringsniveau og faglig viden inden for forsvaret blive højnet.

Personellets anvendelses- og avance-

mentmuligheder vil fortsat basere sig på forsvarrets behov og den enkeltes uddannelse og øvrige kvalifikationer. Som noget nyt vil en udvidet brug af stillingsopslag og besættelse af stillinger efter ansøgning i forbindelse med nævnte omlægning af forsvarrets uddannelse betyde, at den enkelte får større indflydelse end hidtil på egen karriere, herunder egen uddannelse og tidspunktet for eventuel udnævnelse.

Ændret anvendelse af militære og civile

I forbindelse med den ændrede anvendelse af det militære personel vil et antal hidtidigt militære stillinger blive overtaget af civilt personel, og et antal officerstillinger vil blive overtaget af sergentgruppen i takt med, at stillinger bliver ledige.

Den endelige udpegning af de stillinger, der skal overtages af andre per-

sonelgrupper, og det endelige indhold af forsvarrets uddannelser er under forberedelse og vil løbende blive færdigbehandlet i nær tilknytning til den nye personelordnings gennemførelse.

Nødvendige administrative bestemmelser vil blive udsendt ved lovens ikrafttræden 1. januar 1983.

6.2. Udviklingen i personelstyrken

I forbindelse med aftalen af 12. august 1981 vedrørende forsvarrets ordning i perioden 1982-84 blev forsvarrets personelbehov opgjort for Forsvarskommandoen og værnene, som det fremgår af følgende tabel. I tallene er fratrukket visse personelgrupper tjenstgørende uden for Forsvarskommandoen's budgetområde, bl.a. under FN. Det drejer sig om i alt 50 officerer, 440 stampersonel og 85 civile.

	maksimale behov ultimo		
	1982	1983	1984
Officerer	5770	5730	5715
Stampersonel og kadetter	15580	15700	15700
Værnepligtige og konstabelelever	9375	9365	9500
Civile	9430	9190	8915
I alt	40155	39985	39830

Personelbehovet blev opgjort på grundlag af beslutningerne om ændringer vedrørende forsvarrets operative enheder og en vurdering af de personel-mæssige tilpasninger ved forsvarrets øvrige tjenestesteder (faglige støtteenheder m.v.), som er en konsekvens heraf.

Ved forligsaftalen er endvidere fastsat, at forsvarrets rationaliseringsbestræbelser fortsætter.

Ovenstående opgørelse er derfor udtryk for det maksimale personelbehov

og forventes justeret, når detailplanlægningen på en række områder, hvor der er forudsat organisatoriske, garnisonerings- og bemandingsmæssige ændringer, er afsluttet.

Dette gælder især civilt personel, der hovedsagelig er ansat ved de ikke operative tjenestesteder, som nu tilpasses de operative enheders behov for faglig støtte.

Hertil kommer justeringer i takt med

indførelse af den nye personel- og uddannelsesstruktur.

Tilpasning af personelstyrken søges gennemført ved begrænsninger i tilgang, naturlig afgang, omskoling og forflytninger for i videst mulige omfang at undgå afskedigelser.

Militært personel

For officerer og stampersonel vil tilpasning af personelstyrken til behovet generelt set være gennemført i 1983 uden afskedigelser i større omfang.

Styrken af værnepligtige og konstabelelever tilpasses ved regulering af antallet af henholdsvis indkaldelser og nye ansættelser.

Gruppen af civile

Civilt personel i forsvaret har en meget stor uddannelsesmæssig spredning og er erfaringsmæssigt mindre tilskyndet til at flytte til andre fjernereliggende tjenestesteder.

Det må derfor i en række tilfælde forventes, at civile stillinger, der er blevet ledige, af uddannelsesmæssige eller geografiske årsager ikke reelt udgør noget tilbud for personel, der ikke mere er behov for på tjenestesteder under reduktion. Afskedigelser i et vist omfang af ikke-tjenestemænd er bl.a. som følge heraf uundgåelige inden for den civile personelstyrke.

Forsvarsministeriet har i den forbindelse ved ansøgning til Finansudvalget skabt grundlag for, at berørt personel, der ikke er tjenestemandsansat, og som afskediges som følge af forsvarsforliget, tillægges forøget pensionsalder.

6.3. Ansættelsesformer

Ansættelsesformerne for personel i forsvaret vurderes af en arbejdsgruppe, der er nedsat med repræsentanter for Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og forsvarets personelorganisationer. Den har til opgave at undersøge og fremsætte forslag til fremtidige an-

sættelsesformer for personel ved hovedparten af Forsvarsministeriets underlagte myndigheder.

6.4. Aldersgrænser

Nye aldersgrænser for officerer af A- og B-linien er aftalt i 1982.

Aftalen indebærer en aldersgrænse på 60 år ved fremtidige tjenestemandsansættelser af officerer. For allerede ansatte officerer af oberst- eller kommandørgrad samt højere grader ned sættes aldersgrænsen ved nyudnævnelser i årene frem til og med 1986 gradvis til 60 år.

For allerede ansatte tjenestemandsansatte officerer med aldersgrænse under 60 år forhøjes denne til 60 år i forbindelse med gennemgang af længerevarende uddannelse samt ved udnævnelser til grader over major/orlogskaptajn.

Øvrige tjenestemandsansatte officerer med aldersgrænse under 60 år har efter forsvarets behov mulighed for i et vist omfang at opnå en forhøjelse af aldersgrænsen fra 52 til 55 og 60 år.

6.5. Kvindeligt militært personel

Kvindeligt militært personels nuværende antal i værnene på ca. 675 har kunnet fastholdes stort set uændret i forhold til 1981 på trods af begrænsninger ved nyansættelse af personel som følge af forsvarsforliget.

Der er sket en planmæssig udbygning af den forsøgsordning, der blev iværksat i søværnet i 1981, og som bl. a. indebærer, at kvindeligt militært personel deltager i tjenesten på lige fod med mandligt personel i visse af søværnets skibe.

Der er endvidere i 1982 åbnet mulighed for, at kvindelige læger og tandlæger på frivillig basis kan blive uddannet inden for forsvarets læge- og tandlægetjeneste.

Det er fortsat hensigten efter behov at udvide anvendelsen af kvindeligt militært personel i hæren og flyvevåb-

Her er 2 af de ca. 675 kvindelige konstabler, der gør tjeneste i værnene. Hæren og flyvevåbnet vil efter behov udvide antallet. En dispensation fra ligebehandlingsloven udløber med udgangen af 1984. Foto: Forsvaret.

net inden for rammerne af de i alt ca. 5000 mulige stillinger i disse værn.

Der påregnes udarbejdet en plan for de evt. yderligere forsøgsordninger, der vil blive iværksat i perioden frem til udgangen af 1984, hvor den nuværende dispensation fra ligebehandlingsloven udløber.

6.6. Tjenestetiden for befalingsmænd i hæren

Tjenestetiden for befalingsmænd i hæren til pligtig tjeneste vil i 1983 blive 21 måneder mod hidtil 18 måneder. Begrundelsen for denne ændring er et ønske om en forbedring af uddannel-

sen samt et behov for forøgelse af tiden til klargøring for og forberedelse af uddannelsen af de enkelte indkaldelseshold i forbindelse med en ændring af indkaldelsesterminerne for værnepligtigt personel.

6.7. Værnepligtsforhold

Af Forsvarsudvalgets betænkning af 29. april 1982 fremgår bl.a., at man på baggrund af forsvarsforliget i august 1981 om forsvarets ordning forudsætter princippet om værnepligtstjeneste i forsvaret opretholdt.

Indførelsen af værnepligtslønnen blev forelagt Finansudvalget ved aktstykke nr. 420 i 1976. I aktstykket er bl.a. anført, at det var ønskeligt, at der gennemførtes en værnepligtsløn, der i rimeligt omfang stiller de unge, der indkaldes til aftjening af værnepligt, lige med de unge, der undgår indkaldelse.

Værnepligtslønnen er på dette grundlag indført på niveau med begynderlønnen for en ufaglært i statens tjeneste. Ved fastsættelse af lønnen tages der hensyn til frirejseordningen, samt at de værnepligtige ikke oppebærer løn under ferieorlov. Lønnen reguleres efter samme principper som for statens tjenestemænd.

Da kun ca. 50% af en årgang af unge mænd indkaldes (ca. 35% til forsvaret og 15% til civilforsvaret), har der igennem længere tid været drøftet forskellige muligheder for at sikre værnepligtige retten til at vende tilbage til deres arbejde efter værnepligtstjenesten. Der er nu sidst nedsat et udvalg under Arbejdsministeriet med repræsentanter fra Forsvarsministeriet og de værnepligtige bl.a. med den opgave at undersøge mulighederne for en tilbagevendingsordning og som et alternativ en jobtilbudsordning. Det er planlagt, at udvalget skal være færdigt med sit arbejde, så lovforslag kan fremsættes i folketingssamlingen 1982/83.

De værnepligtige, som under aftjening af værnepligt er undergivet forsvarets egen sygeordning, har gennem adskillige år ønsket en sygesikringsordning i lighed med den, der er gældende i samfundet i øvrigt. Af bl.a. den årsag er der nedsat en arbejdsgruppe under Socialministeriet med repræsentanter fra Forsvarsministeriet og de værnepligtige. Denne arbejdsgruppe har til formål at undersøge behov og muligheder for en ændring af de værnepligtiges sygesikringsforhold (hvilende sygesikring). Det forventes, at arbejdsgruppen afslutter sit arbejde i begyndelsen af 1983.

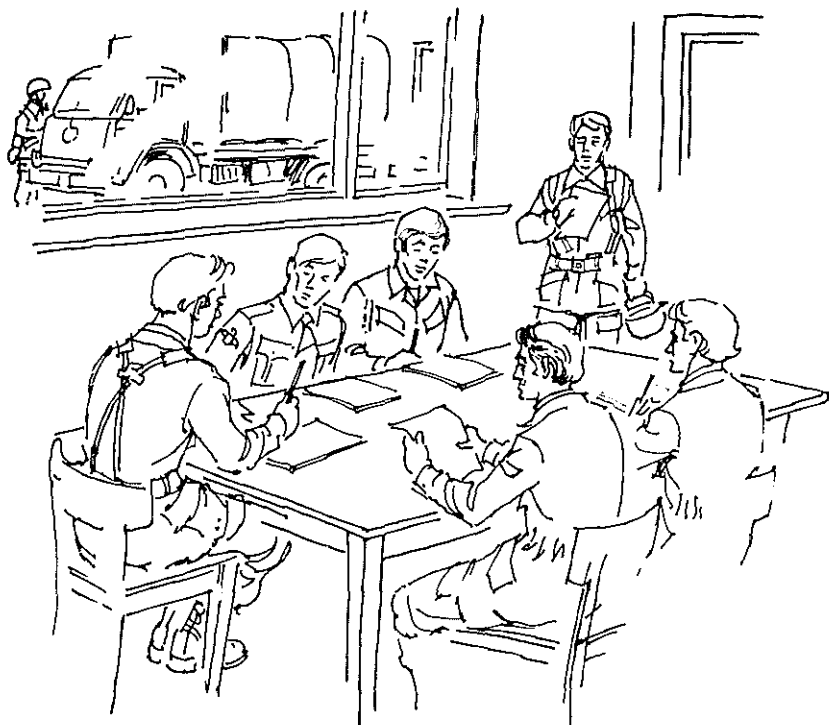
Efterkassationsproblemerne har siden 1981 været behandlet i henholdsvis en styringsgruppe og en arbejdsgruppe, der har arbejdet med at afdække årsagerne til, at et stigende antal værnepligtige må hjemsendes kort tid efter mødet.

Arbejdet, der skal resultere i forslag til afhjælpning af problemerne, forventes afsluttet i begyndelsen af 1983.

6.8. Bedriftssundhedstjeneste

I henhold til lov om arbejdsmiljø samt bekendtgørelser i tilslutning hertil er der i forsvaret oprettet 3 bedriftssundhedscentre i 1) område Sjælland og Bornholm, 2) område Midt- og Sydjylland og Fyn samt i 3) område Nordjylland. Bedriftssundhedscentrene betjener ansatte ved de af forsvarets virksomheder og tjenestesteder, der ligger inden for området, og som det er pålagt at etablere bedriftssundhedstjeneste.

Der er endvidere etableret virksomhedsbedriftssundhedstjeneste ved Orlogsværftet, ligesom Ammunitionsarsenalet indtil videre betjenes af det lokale civile bedriftssundhedscenter. Endelig vil Statens Konfektion forblive tilsluttet branchebedriftssundhedstjenesten for området.

*Forsvaret arbejder med 2 samarbejdsordninger. Den ene baserer sig på en lov fra 1967, hvis formål er "at fremme den enkeltes trivsel, styrke fællesskabet og øge forsvarrets effektivitet".
Tegning: O. Thessen.*

6.9. Jobskabelse

Folketinget vedtog den 4. juni 1982 loven om jobskabelse. Hensigten med loven er at skabe et væsentligt spillerum for forskellige myndigheder, organisationer og private virksomheder til at kunne oprette nye arbejdspladser.

Efter loven kan der ydes statsstøtte til nye arbejdspladser, når arbejdet er af samfundsmæssig værdi, og arbejdet ellers ikke ville blive udført og ikke i væsentligt omfang reducerer efterspørgslen efter produkter og tjenesteydelser, der allerede produceres af eksisterende virksomheder.

På grundlag heraf påregner Forsvarsministeriet at udgive et katalog over

de beskæftigelsesarbejder, der vil kunne iværksættes inden for Forsvarsministeriets rammer — forudsat de nødvendige midler stilles til rådighed.

6.10. Langtidsledige

Forsvarsministeriet er som andre myndigheder pålagt at beskæftige et vist antal langtidsledige. Grundlaget herfor er loven om arbejdstilbud til ledige, hvorefter staten er forpligtet til at ansætte mindst 10% af de langtidsledige, der inden for hver amtskommune får arbejde efter denne lov.

Forsvarsministeriet har efter denne ordning fået tildelt og udnytter en samlet kvote på 368 langtidsledige i 1982.

De langtidsledige er fordelt på tje-
nestesteder inden for samtlige amter
med den største kvote på 130 i Nord-
jyllands Amt.

6.11. Aftaleforhandlinger

Med Finansministeriets bemyndigelse
indgår Forsvarsministeriet aftaler om
løn- og ansættelsesforhold for ca.
23000 ansatte under ministeriet. Så-
fremt aftalerne opsiges af en af aftale-
parterne, skal aftalerne fornys med
virkning fra henholdsvis 1. marts og 1.
april 1983. De nye aftaler baseres på
Finansministeriets generelle direktiv.
Forsvarsministeriet forbereder p.t. de
krav, der under aftaleforhandlingerne
vil blive stillet over for organisationer-
ne.

6.12. Samarbejdsordninger

Som den eneste statsvirksomhed i Dan-
mark er forsvaret omfattet af 2 sam-
arbejdsordninger, nemlig Finansmini-
steriets cirkulære af 21. november

1979 om samarbejde og samarbejds-
udvalg i statens virksomheder og in-
stitutioner samt lov nr. 244 af 7. juni
1967 om samarbejdsregler i forsvaret.

I modsætning til loven, der omfat-
ter alt personel i forsvaret, gælder cir-
kulæret ikke for de værnepligtige.

Loven har til hensigt at skabe en fri
og åben informationskanal mellem le-
delse og medarbejdere for at fremme
den enkeltes trivsel, styrke fællesska-
bet og øge forsvarets effektivitet. Per-
sonellets forslag og synspunkter indgår
i grundlaget for ledelsens beslutning,
uden at dette dog begrænser ledelsens
ret til at lede og fordele arbejdet.

I 1981 udarbejdede Forsvarsmini-
steriet en række nye supplerende be-
stemmelser til loven, bl.a. vedrørende
talsmænd, forretningsudvalg, kontakt-
udvalg og møder. Disse bestemmelser
synes stort set at have fungeret til-
fredsstillende hidtil, men der er dog
behov for enkelte justeringer. Bestem-
melserne er derfor taget op til revision
i efteråret 1982.

7. Materiel og bygninger m.m.

7.1. Forsvarets materielsituation

Den materielle opbygning af det danske forsvar efter 1945 skete i kraft af våbenhjælpsprogrammer fra især USA og Canada.

Da våbenhjælpen ophørte i slutningen af 60'erne, steg behovet for økonomiske midler til materielanskaffelser støt fra år til år i takt med, at våbenhjælpsmateriellet udgik af beholdningerne.

Herved opstod der uoverensstemmelse mellem behov og økonomiske midler på materielområdet. For at skaffe det nødvendige materiel har det været nødvendigt at reducere forsvarrets styrker og aktiviteter i de efterfølgende forsvarsforlig.

Forsvarsforliget i 1981 indebærer, at der kan anskaffes materiel for ca. 2 mia. kr. årligt svarende til ca. 20% af det samlede forsvarsbudget. Der henvises i øvrigt til oversigten i *pkt. 7.3*.

Det er velkendt, at teknologien i en årrække har været inde i en rivende udvikling, og på forsvarsområdet har den nærmest været lavineagtig, især inden for computer- og laserteknik. Denne udviklingstendens synes at ville fortsætte i årene fremover.

Økonomisk set udgør teknologiens hastige fremmarch et problem, idet omkostningerne til udvikling af våbensystemer skal afskrives over en meget kort årrække, hvilket giver store prisforøgelser. Dette medfører, at anskaf-

felse af forsvarsmateriel meget ofte må reduceres kvalitativt i forhold til tidligere målsætning.

Denne udvikling indebærer, at forsvarets materielanskaffelser må strækkes i tid, hvilket igen betyder, at ældre materiel må repareres og vedligeholdes ud over naturlig levetid. Denne proces er selvforstærkende, idet der derved bindes store beløb til levetidsforlængelse — beløb der kunne have været investeret i nyt materiel, men som forsvaret er tvunget til at bruge på levetidsforlængelserne for at opretholde det beredskab, der er en forudsætning for forsvarets virksomhed.

På trods heraf har forsvaret formået at anskaffe en del moderne materiel i de senere år, hvoraf det vigtigste inden for værnene er:

7.11. Hæren

Der er anskaffet nye kampvogne (LEOPARD), og denne anskaffelse har betydet en væsentlig styrkelse af forsvaret af Jylland og Fyn. Da anskaffelse af nye kampvogne til den sjællandske øgruppe endnu ikke er besluttet, er der iværksat ombygning af ældre kampvogne, der bl.a. gør, at de vil være i stand til at kæmpe i mørke.

Hærens panserværn er under stærk udbygning, idet der i de senere år er anskaffet det moderne amerikanske panserværnsraketsystem TOW, hvortil kommer, at hæren tillige tilføres det svenske panserværnssystem CARL GU-

STAV til anvendelse på korte afstande.

Herudover har hæren i de senere år fået en del hjulkøretøjer udskiftet til moderne typer.

7.12. Søværnet

Søværnet har fået tilført nye korvetter af NIELS JUEL-klassen.

De senere års materieludvikling er herudover kendetegnet ved anskaffelsen af kanon- og missilsystemer samt en betydelig fornyelse af søværnets kommando- og kontrolsystemer til såvel de sejlene enheder som landbase-rede kommandocentre.

7.13. Flyvevåbnet

Den altdominerende materielanskaffelse har været indkøbet af F-16 flyene, der har tilført forsvaret en forøget kampkraft.

Herudover har flyvevåbnet fået forbedret radar- og sigteudstyr på DRAKEN-flyene.

7.14. Fællesværnsanskaffelser

Forsvaret er i de senere år blevet stillet over for kravet om effektiv og sikker formidling af data-information, og dette har medført, at forsvaret har påbegyndt opbygningen af moderne kommunikationssystemer til fælles brug for de tre værn.

Disse kommunikationssystemer skal sikre, at man selv under vanskelige forhold kan holde forbindelse til forsvarets enheder. Systemerne er kendetegnet ved, at signaltrafikken kan formidles ad mange veje, og sættes enkelte led i systemet ud af funktion, ledes signaltrafikken automatisk uden om disse led.

Der er herudover oprettet et fællesværns lagerstyringssystem, der i sin opbygning sikrer størst mulig udnyttelse af forsvarets beholdninger af stort set alt materiel og alle forsyninger.

7.15. Beholdninger

Situationen for beholdninger m.v. er på grund af den økonomiske situation meget anspændt. De mest kritiske områder er manglen på ammunition, køretøjer til hæren, kommunikationsmateriel, udstyr til nærluftforsvar, beskyttelsesdragter mod kemisk krigsførelse og reservedele til fly.

Binding af store økonomiske midler i de kommende år gør imidlertid, at beholdningssituationen ikke kan forbedres væsentligt i denne periode.

Hvis der ikke samtidig skulle bindes økonomiske midler i de omfattende levetidsforlængelser af gammelt materiel (se pkt. 7.1.), ville disse midler kunne anvendes til en bedring af beholdningssituationen.

7.16. Kommende anskaffelser af materiel

I de kommende år står forsvaret over for en del større anskaffelser af materiel.

For hærens vedkommende planlægges en fortsat udbygning af panserværnet samt anskaffelse af et moderne og mobilt luftværnssystem.

I søværnet er planlagt en udskiftning af undervandsbåde, fortsat udbygning af missilsystemerne og udskiftning af søværnets beholdning af søminer.

En del af søværnets skibsklasser er planlagt levetidsforlænget, hvorved kostelige nybygninger udskydes endnu en tid.

Luftforsvaret vil blive styrket, idet der anskaffes tidssvarende raketenheder (IHAWK) til delvis erstatning af det forældede NIKE system.

Det er endvidere planlagt, at flyvestationernes nærluftforsvar skal styrkes.

For forsvaret som helhed er behovet stort for yderligere beskyttelsesudrustning til personellet mod virkningerne af atomvåben samt biologiske og

LEOPARD-kampvognen er anskaffet på basis af nøje analyser af kravene til en moderne kampvogn og af de opgaver, som er pålagt forsvaret. Foto: Forsvaret.

kemiske kampstoffer, og det er planlagt, at udrustning af denne art skal anskaffes.

Forsvaret råder efter de senere års anskaffelser og moderniseringer over rimeligt tidssvarende materiel, og den planlagte udvikling i 80'erne sigter på at fortsætte bestræbelserne for at give forsvarets personel det bedste materiel til opgavernes løsning.

7.2. Internationalt samarbejde

Samarbejdet på materielområdet foregår hovedsagelig inden for NATC i CNAO (Conference of National Armaments Directors). Under denne organisation er oprettet et antal hovedgrupper med en række undergrupper, der hver for sig dækker specialområder in-

den for forskning, udvikling og produktion af forsvarsmateriel.

De europæiske NATO-lande arbejder endvidere sammen inden for EURO-gruppen. Herunder mødes landenes forsvarsmateriel-direktører i den hensigt at koordinere det europæiske samarbejde på området. Frankrig deltager imidlertid ikke i dette samarbejde, og arbejdet i denne gruppe er derfor delvis stillet i bero til fordel for et europæisk samarbejde i IEPG (den uafhængige europæiske programgruppe), hvor alle de europæiske NATO-lande, inklusive Frankrig, samarbejder med henblik på dels at harmonisere våbenindustri- og materielsamarbejde, d.v.s. forskning, udvikling, produktion, afprøvning og vedligeholdelse inden

for NATO-Europa, dels at kunne optræde samlet over for de nordamerikanske partnere, USA og Canada, med det formål at skabe en bedre balance i anskaffelse af forsvarsmateriel.

Til styrkelse af dette brede samarbejde på forsvarsmaterielområdet er der mellem en række lande oprettet bilaterale aftaler. Danmark har således en samarbejdsaftale med USA og Ca-

nada, og der er aftaler under udarbejdelse med Forbundsrepublikken Tyskland og Frankrig.

7.3. Materielorienterede udgifter til værnene

Af afsnit 2 fremgår, at der i alt forventes anvendt 3.268 mill.kr. i 1983 til materielorienterede aktiviteter.

Dette beløb er summen af:

Tabel 1: Materielinvesteringer til værnene og

hjemmeværnet og

Tabel 3: Materielorienterede udgifter

	1619 mill.kr.
	1649 "
I alt	3268 mill.kr.
Beløbet kan opdeles således:	
1. Egentlige materielanskaffelser*)	2022 mill.kr.
2. Brændstof	402 "
3. Reservedele	312 "
4. Reparation og vedligeholdelse af materiel	292 "
5. Ammunition	72 "
6. Mundering og fodtøj	47 "
7. Leje af kredsløb m.v.	35 "
8. Fragt og transport	35 "
9. Inventar og linned	13 "
10. Vask og rensning	13 "
11. Fremmede tjenesteydelser (lodsning m.v.)	12 "
12. Feltforplejning	6 "
13. Kontormaskiner m.v.	5 "
14. Medicin m.v.	2 "
I alt	3268 mill.kr.

*) Herved forstås anskaffelse af fly, skibe, køretøjer, signalmateriel m.v.

7.4. Bygninger og anlæg

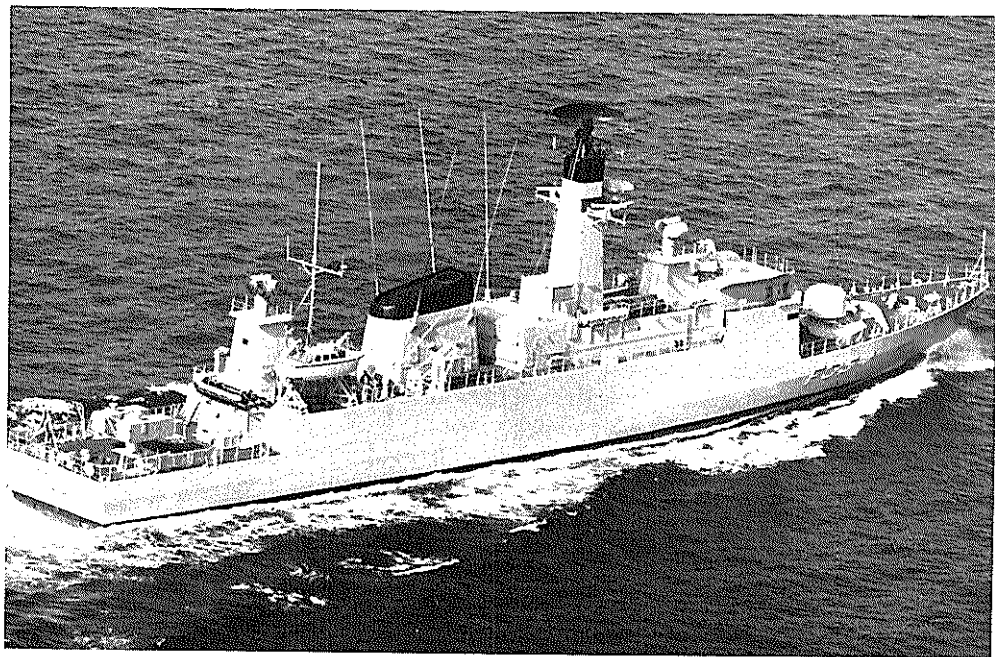
Forsvarets bygge- og anlægsvirksomhed kan – når der ses bort fra vedligeholdelses- og istandsættelsesarbejder – opdeles i en rent national bygge- og anlægsvirksomhed og en af NATO-landene fællesfinansieret bygge- og anlægsvirksomhed.

Til den nationale bygge- og anlægsvirksomhed er der for finansåret 1982

afsat 139 mill.kr. Heri er indeholdt de følgeudgifter, som Danmark skal afholde i forbindelse med fællesfinansieret bygge- og anlægsvirksomhed.

NATO's fællesfinansierede infrastrukturprogram er baseret på 5-årige rammeprogrammer. Det nuværende 5-årsprogram er på ca. 27 milliarder kr., hvoraf det danske bidrag udgør 3,727%.

I foråret blev årsprogrammet for 1982 godkendt af NATO's forsvarsmi-

NIELS JUEL-klassen omfatter 3 korvetter: OLFERT FISCHER, PETER TORDENSKIOLD og NIELS JUEL. Sidstnævnte er afbildet. Foto: Søværnet.

nistre. Heri indgår projekter i forbindelse med en evt. placering af INF-våben. Det indeholder i øvrigt projekter på dansk område til et beløb af kun ca. 5 mill.kr.

Årsprogrammet for 1983, der forventes godkendt af medlemslandene ultimo 1982, indeholder projekter her i landet for ca. 135 mill.kr., ekskl. nationale følgeudgifter. Det drejer sig bl. a. om en modernisering af det jyske rørledningssystem og etablering af ammunitionsdepoter til forstærkninger.

Fra dansk side søger man i NATO at få tilslutning til, at evt. forhøjelser af de nuværende og kommende økonomiske rammer maksimalt sker inden for rammerne af den inflation, der er sket i de enkelte lande i den forløbne periode. Ved fastsættelsen af den økonomiske ramme for det nuværende 5-årsprogram besluttede ministrene, at

man senere skulle overveje en forhøjelse af rammen. Forhandlinger herom forventes at blive indledt i 1983. Samtidig vil overvejelser om den økonomiske ramme for det næste 5-årsprogram blive aktuelle.

Det danske bidrag til NATO-infrastrukturarbejder forventes i 1982 at andrage ca. 210 mill.kr., og det overstiger således det på budgettet foreløbigt afsatte beløb på 155 mill.kr. Bidraget har i de senere år været stigende. Dette forhold skyldes dels mængden af større bygge- og anlægsarbejder, dels de enkelte landes forøgede indsats for en hurtigere afvikling af NATO-anlægsarbejderne.

Kontoen for bidrag til NATO-infrastrukturarbejder reguleres for tiden ikke for pris- og lønstigninger. Forhøjelser af bidragene sker derfor på bekostning af andre dele af forsvarsbudgettet.

8. Aktiviteter

Forsvarets aktiviteter i fredstid omfatter primært uddannelse, beredskab, overvågning og suverænitetshævdelse med det overordnede mål at gøre forsvaret bedst muligt egnet til at løse de opgaver, der må forudses i tilfælde af krig.

Der er en nøje sammenhæng mellem aktivitetsmønsteret og forbruget af ressourcer (brændstof, øvelsesammunition, reservedele, personelorienterede udgifter m.m.).

Det har i 1982 vist sig nødvendigt af økonomiske årsager at foretage visse tilpasninger i aktiviteterne og her primært på uddannelses- og øvelsesområdet. Det samme kan ventes i de kommende år.

8.1. Øvelser

Der har i efteråret 1982 været gennemført to større NATO-øvelser inden for dansk område med deltagelse af danske styrker. Flådeøvelsen NORTHERN WEDDING og feltøvelsen BOLD GUARD havde begge bl.a. som formål at indøve tilførsel af forstærkninger og samarbejde mellem allierede styrker.

Øvelse NORTHERN WEDDING, der strakte sig fra Atlanterhavet til Østersøen, havde deltagelse fra 10 af alliancens lande og kulminerede – set med danske øjne – med en landsætning af amerikanske og hollandske marineinfanterienheder i Jylland og sluttende med en feltøvelse samme sted.

I øvelse BOLD GUARD, der fandt sted i Slesvig-Holsten og på Lolland-

Falster, deltog amerikanske, danske, engelske, hollandske og vesttyske styrker.

I efteråret 1983 gennemføres en større NATO-feltøvelse på den sjællandske øgruppe. I denne øvelse deltager NATO's såkaldte brandkorps AMF (*Allied Command Europe Mobile Force*), der sidst var i Danmark i forbindelse med øvelse AMBER EXPRESS i 1981.

8.2. FN-tjeneste

Danske styrker deltager i FN's fredsbevarende operationer. På Cypren er der en dansk styrke på ca. 340 mand.

Endvidere har Danmark udsendt 12 observatører til Libanon og 5 til Pakistan.

Danmark har over for FN erklæret sig villig til at deltage i udsendelse af en fredsbevarende styrke til Namibia, når spørgsmålet er endeligt afgjort. Det danske bidrag til denne styrke forudses at blive ca. 120 mand.

8.3. Fiskeriinspektion

Fiskeriinspektionstjenesten udføres i grønlandske og færøske farvande af inspektionsskibe med helikoptere samt af inspektionskuttere og fiskeriinspektionsfly. I Østersøen bistår forsvaret desuden i fiskeriinspektionstjenesten med et bevogtningsfartøj og en kutter.

De fire inspektionsskibe af HVID-EJØRNEN-klassen er bygget i perioden 1960-62, og overvejelser om fiske-

Her lædsætter 4. US Marine Amphibious Brigade mænd og materiel ved Blåvand under NATO-øvelsen NORTHERN WEDDING i september 1982. Foto: Forsvaret.

riinspektionens omfang og udførelse omkring Grønland og Færøerne er derfor indledt.

Driftsudgifterne i 1982 bliver ca. 175 mill.kr. (jan. 81).

8.4. Beredskabet ved forsvarrets enheder

Der er for de enkelte typer af enheder fastsat bestemmelser for beredskabet, herunder det varsel, hvormed enhederne skal være fuldt operationsklare. Generelt gælder, at beredskabet ved hærens enheder udgøres af stående styrke, ved søværnets enheder af de udrustede skibe, medens flyvevåbnets operative enheder principielt er fuldt bemandede allerede i fredstid.

Dette beredskab er så fleksibelt, at det til enhver tid kan justeres i forhold til den politiske og militære situation i nærområdet.

8.5. Støtte til det civile samfund

Forsvarets enheder har en naturlig opgave med at støtte det civile samfund i fredstid, hvor forsvarrets specielle organisation og materiel kan komme det civile samfund til gode.

Udover de allerede omtalte aktiviteter yder forsvaret støtte til det civile samfund i form af hjælp ved større brande, ulykker af større omfang, forurening af havet, kemiske ulykker, ammunitionsrydning, mineuskadeliggørelse, eftersøgning af personer og farlige effekter, snerydning i akutte situationer, rekognosceringsflyvninger og transportopgaver.

Endvidere skal nævnes forsvarrets uddannelsesvirksomhed, som naturligvis primært tjener forsvarrets formål, men hvis resultater i vidt omfang senere benyttes uden for forsvaret.

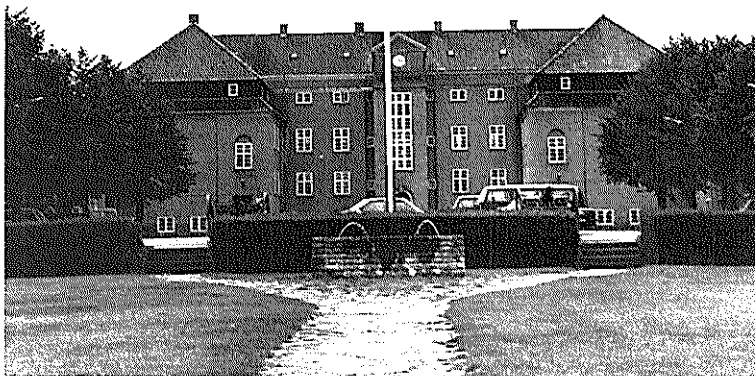
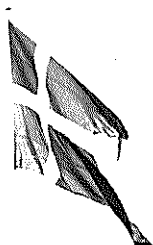
9. Rationaliseringsvirksomheden

I forbindelse med forsvarsaftalen af 12. august 1981 forudsattes reduktioner og rationaliseringer i de områder, der traditionelt kaldes støttestrukturen. Formålet er dels at tilpasse disse serviceområder til det mindre antal enheder, dels at frigøre midler til brug ved opretholdelse af de øvrige enheder i alle tre værn.

Hæren

I hæren forudsattes sammenlægning af nogle regimentsadministrationer og rømning af den overskydende kasernekapacitet, forsvaret råder over på Sjælland. Holbæk Kaserne er således allerede rømmet 1. august 1982.

Der er siden udarbejdet en plan for anvendelsen af de større kaserner på

Holbæk kaserne blev rømmet 1. august 1982 som et led i rationaliseringsvirksomheden. Nogle regimentsadministrationer på Sjælland er blevet sammenlagt. Foto: Knud Jensen.

Sjælland, som bl.a. betyder opgivelse af Sandholmløjren og væsentlige dele af Høvelte Telegrafkaserne. Gennemførelse af planen vil strække sig over en periode, men forventes at kunne afsluttes med udgangen af 1984.

Anvendelsen af de øvrige kaserne og lejre på Sjælland og mulighederne for at gennemføre en tidligere foreslået garnisoneringsændring i Jylland undersøges fortsat af Forsvarskommandoen.

Søværnet

I søværnet er der igangsat en reduktion af Søværnets Materielkommando for at tilpasse denne til det fremtidige mindre behov som følge af færre skibe.

Flyvevåbnet

På samme måde er en reduktion igangsat af Flyvematerielkommandoen, idet også flyvevåbnet som følge af forsvars-

aftalen af 1981 vil få reduceret antallet af fly og raketenheder.

Samtidig er der i henhold til forsvarsaftalen gennemført en strukturrationalisering af flyvevåbnets kontrol- og varslingsgruppe. Denne rationalisering har medført lukning af Flyvestation Kagerup, idet dog selve radaranlægget i Gribskov fortsat vil være i drift. Flyvestation Stensveds kaserneområde er overført til Hjemmeværnskommandoen, og en reduktion af bemanningen på de øvrige radarstationer og varslingsanlæg vil finde sted i løbet af 1983.

Den samlede virkning af denne strukturrationalisering vil ikke kompromittere løsningen af kontrol- og varslingsgruppens hovedopgaver.

Herudover gennemføres til stadighed mindre rationaliseringer inden for støttestrukturen og det administrative område.

10. Særlige begivenheder

Under Forsvarsministeriets ansvarsområde skal følgende særligt omtales:

10.1. Redningsfartøjet RF 2's forlis

Den 1. december 1981 skete der i havet ud for Hirtshals havn en tragisk ulykke, hvor redningsfartøjet RF 2 forliste, og alle 6 ombordværende redningsfolk omkom.

Ulykken gav anledning til, at Industriministeren umiddelbart efter ulykken nedsatte en særlig undersøgelseskommission med den opgave at udarbejde en redegørelse om årsagen til ulykken samt eventuelt at fremsætte forslag til foranstaltninger, der vil være egnede til at forebygge ulykker af lignende art. Kommissionen afgav sin rapport den 4. juli 1982. Heri peges bl.a. på, at der af Farvandsdirektoratet burde være foretaget visse nærmere angivne prøver og beregninger i forbindelse med redningsfartøjets bygning, ligesom kommissionen mener, at Statens Skibstilsyn burde have verificeret visse stabilitetskurver i forbindelse med skibstilsynets overtagelse af tilsynet med fartøjet i januar 1981.

Farvandsdirektoratet og Statens Skibstilsyn har haft lejlighed til at udtale sig om kommissionsrapporten. Anklagemyndigheden er herefter af Industriministeriet anmodet om at tage stilling til, om sagen måtte give anledning til strafferetlig påtale mod nogen. Når denne stillingtagen foreligger, og en eventuel retsforfølgning har fundet sin

afslutning, vil Forsvarsministeriet og Industriministeriet tage stilling til, hvilken afgørelse der endeligt skal træffes i sagen.

På baggrund af kommissionsrapportens forslag om en række forbedringer i fremtidige redningsfartøjer er der blevet nedsat et udvalg med repræsentanter for Foreningen af danske redningsmænd, Farvandsdirektoratet og Statens Skibstilsyn, der skal udarbejde nye retningslinier for eksisterende og kommende redningsfartøjer.

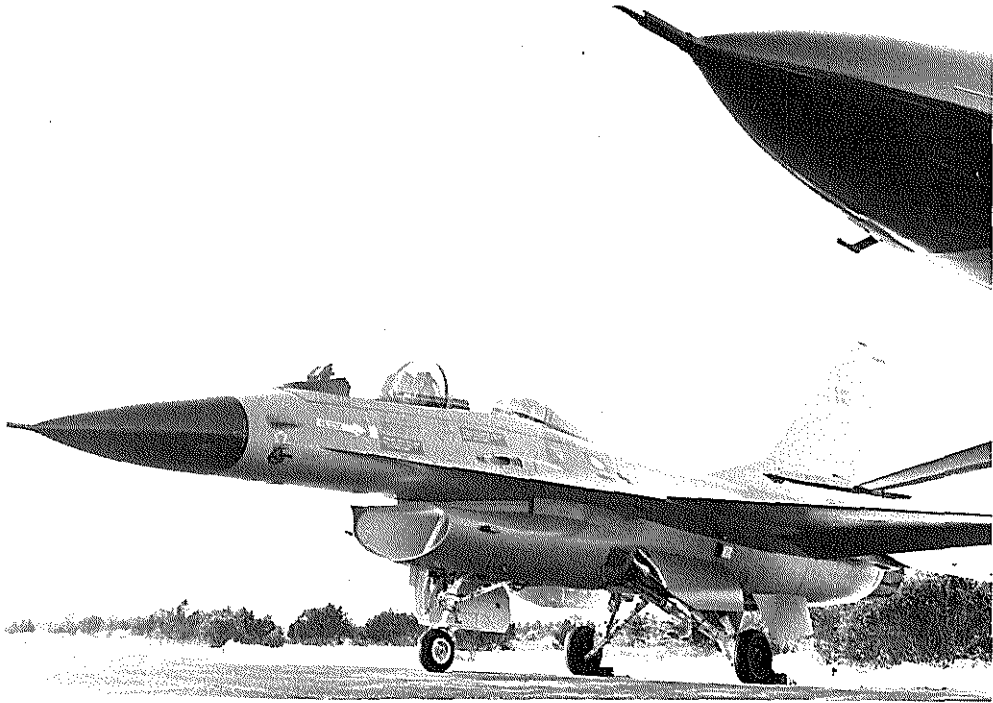
10.2. Harpoon-uheldet

Den 6. september 1982 blev der under afprøvning af missilsystemer i fregatten PEDER SKRAM utilsigtet affyret et HARPOON-missil, som forvoldte omfattende materielskade på et sommerhusområde ved Lumsås på Sjælland.

Umiddelbart herefter iværksattes en teknisk undersøgelse med deltagelse fra den amerikanske flåde og det amerikanske firma, der har fremstillet missilet.

Da alle forhold omkring uheldet ikke forekom tilstrækkeligt belyst gennem den tekniske rapport, besluttede regeringen den 1. oktober 1982 at nedsætte en kommissionsdomstol med den opgave:

"At foretage de undersøgelser, der skønnes nødvendige for at bringe klarhed over omstændighederne i forbindelse med affyringen af et HARPOON-

Der er leveret 43 F-16 fly af de 58, der blev truffet aftale om i 1975. To eskadriller findes nu i Skrydstrup og en tredje planlægges til Ålborg. Foto: Forsvaret.

missil fra fregatten PEDER SKRAM den 6. september 1982. Det skal herunder undersøges, om gældende sikkerhedsforskrifter er hensigtsmæssige og tilstrækkelige, om eventuelle tekniske fejl eller konstruktionsmæssige mangler har været medvirkende årsag til hændelsen samt om ansvar for fejl eller forsømmelse vil kunne gøres gældende mod nogen”.

Forsvarsministeriet anmodede samtidig Forsvarskommandoen om at gennemgå og vurdere de gældende sikkerhedsforskrifter ved alle forsvarets misilsystemer.

10.3. Hærens Kampskole

Hærens Kampskole i Oksbøl indviede den 18. maj 1982 et nybyggeri til ca. 90 mill.kr. Byggeriet omfatter bl.a. undervisningslokaler, garageanlæg og

administrationsområder. Med de nye bygninger er der skabt gode vilkår for undervisning af de 1500 elever – i hovedsagen fra kamptropperne – der årligt frekventerer denne skole. Indvielsen markerede samtidig afslutningen på et projekt vedrørende sammenlægning af en del af forsvarets mindre skoleenheder. Forsvaret har herefter kunnet afgive tidligere anvendte lokaliteter, senest Oksbøl Nordlejr og en del af kaserneområdet på Kronborg.

10.4. F-16

Ved folketingsbeslutning af 11. juni 1975 blev Forsvarsministeren bemyndiget til at træffe aftale om anskaffelse af 48 fly og forkøbsret til yderligere 10 fly til det danske flyvevåben til erstatning for fly, der skulle udskiftes i årene omkring 1980.

Folketingets Finansudvalg tiltrådte 27. april 1977, at Forsvarsministeren kunne indgå en endelig aftale med USA's regering om køb af 48 F-16 fly og forkøbsret til yderligere 10 fly. I maj 1978 besluttede regeringen at udnytte forkøbsretten, således at Danmark får leveret i alt 58 F-16 fly.

Pr. 1. september 1982 er der leveret 43 fly, hvilket er eet fly forud for den aftalte tidsplan.

Ibrugtagningen af F-16 flyene er hidtil forløbet uden større problemer, og flyene har helt levet op til de operative og tekniske forventninger.

Der er opstillet 2 eskadriller med F-16 fly på Flyvestation Skrydstrup, og en tredje er planlagt placeret på Flyvestation Ålborg.

Prisen på F-16 flyene påregnes for øjeblikket at blive lidt under den aftalte højeste gennemsnitspris pr. fly på \$ 6.091 mill. i prisniveau januar 1975.

Ifølge aftalen mellem den amerikanske regering og regeringerne i Belgien, Danmark, Holland og Norge om produktion og køb af F-16 fly påhviler det den amerikanske regering at drage

omsorg for, at der i forbindelse med produktionen af de første 998 fly placeres ordre hos de fire europæiske landes industri svarende til 58% af værdien af landenes samlede køb.

Dansk industri har indtil nu modtaget ordre svarende til godt 50% af det danske køb — heraf ca. 30% i forbindelse med leverancer til lande uden for produktionsfællesskabet. Der arbejdes stadig fra både dansk og amerikansk side på at skaffe yderligere ordre til Danmark.

Der er i løbet af efteråret 1982 indgået aftale mellem USA og Danmark om, at Flyvematerielkommandoens hovedværksted i Ålborg, skal udføre visse vedligeholdelsesarbejder på amerikanske F-16 fly stationeret i Europa. Formålet er dels at skaffe arbejdspladser, dels at bevare fly-vedligeholdelsen på et beredskabsmæssigt højt niveau.

Fører disse forhandlinger til tegning af en kontrakt, vil en planlagt reduktion af medarbejderstaben på hovedværkstedet kunne udskydes, og der vil samtidig kunne foretages et antal midlertidige ansættelser.

Ordliste

AMF: ACE Mobile Force (Europakommandocens bevægelige styrke – også kaldet NATO's brandkorps). Den består af enheder fra 8 NATO-lande: Belgien, Canada, England, Førbundsrepublikken Tyskland, Holland, Italien, Luxembourg og USA.

bruttonationalprodukt (BNP): talmæssig opgørelse af et lands samlede produktionsresultat, dvs. værdien af den samlede produktion minus værdien af anvendte råstoffer og inklusive afskrivninger og vedligeholdelse.

CSCE: Conference on Security and Cooperation in Europe (Konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa). Konferencen forberedtes og gennemførtes i årene 1972-75 i Helsingfors, Genève og Helsingfors. Den er fulgt op af konferencer i Beograd og Madrid.

designering: udpegning til en funktion.

enhed: militær betegnelse for gruppe, deling, batteri, eskadrille, skib o.s.v.

Enhedskommandoen: dens område er Danmark og Slesvig-Holsten. Den er den sydlige del af Nordkommandoen, hvis hovedkvarter ligger i Kolsås nær Oslo. Enhedskommandoens hovedkvarter, der ligger i Karup (Jylland), kaldes også BALTAP, som betyder BALTic APPROACHes, og det kan oversættes til: tilgangen til Østersøen.

EURO-gruppen: gruppe bestående af forsvarsministre fra 11 europæiske NATO-lande og af repræsentanter ved NATO-hovedkvarteret (Frankrig, Island og Spanien deltager ikke). Etableret 1968.

FN-pagten, der trådte i kraft den 24. oktober 1945, siger bl.a., at formålet er at opretholde mellemfolkelig fred og sikkerhed, at fremme venskabelige forhold mellem nationerne, at tilvejebringe mellemfolkeligt samarbejde ved løsning af spørgsmål af økonomisk, social, kulturel eller humanitær karakter og at fremme respekten for menneskerettigheder og frihedsrettigheder uden hensyn til race, køn, sprog eller religion.

IEPG: Independent European Programming Group (uafhængig europæisk program-gruppe).

I-HAWK: Improved Homing All the Way Killer (forbedret målsøgnings-system), velegnet mod fly i lav eller mellemhøjde.

INF: Intermediate Nuclear Forces (mellemdistance kernevåben-styrker). De har været holdt uden for både SALT- og MBFR-forhandlingerne, men er nu et selvstændigt forhandlingsemne mellem USA (i konsultation med NATO og USSR.

infrastruktur: omfatter transport, kommunikations- og forsyningsanlæg,

- herunder radio, radar, forsyningsledninger, flyvepladser, havne etc.
- konstabel:** menig, kontraktantaget soldat/orlogsgast i det danske forsvar.
- krydser-missil:** egentlig cruise missile, der er en amerikansk raket, der flyver ved hjælp af en jetmotor i meget lav højde, og som er særdeles nøjagtig i sit nedslag. Rækkevidde 2.500 km.
- MBFR: Mutual and Balanced Force Reductions** (gensidige og balancerede styrkereduktioner), som NATO første gang tog til orde for i 1968 og som påbegyndtes i 1973.
- Ministerial Guidance:** egentlig ministeriel vejledning. En sådan vedtages med mellemrum af NATO-landenes forsvarsministre, der mødes 2 gange årligt.
- NIKE:** (navnet på den græske sejrens gudinde) et raketforsvarssystem, beregnet til bekæmpelse af højtflyvende fly.
- Nordkommandoen:** en NATO-kommando, hvis hovedkvarter ligger i Kolsås nær Oslo. Den kaldes også **AFNORTH** (Allied Forces **NORTH**ern Europe). Dens område er Norge, Danmark og Slesvig-Holsten.
- Operativ enhed:** betegnelse for en militær gruppe, deling, eskadrille, et batteri eller skib o.s.v., der kan udføre militære handlinger (operationer).
- Pershing II:** amerikansk raket til atomladning. Rækkevidde 1.800 km.
- SACEUR:** Supreme Allied Commander **EUROPE** (den øverstkommanderende for de allierede styrker i Europa). Amerikansk general med hovedkvarter i Casteau (nær Mons) i Belgien.
- skelters:** her: beskyttelseshangarer for fly.
- SS-5:** sovjetisk raket til atomladning med ét sprænghoved. Rækkevidde 4.100 km.
- SS-4:** sovjetisk raket til atomladning med ét sprænghoved. Rækkevidde 2.100 km.
- SS-20:** sovjetisk raket til atomladning med flere sprænghoveder. Rækkevidde 5.400 km.
- stampersonel:** dansk forsvars faste mandskab (kontraktansatte) af konstabel- og sergentgrupperne.
- START:** **S**trategic **A**rms **R**eduction **T**alks (forhandlinger om reduktion af strategiske våben) har i 1982 afløst **SALT** (Strategic Arms Limitation Talks). De føres mellem Sovjet og USA.
- støttestrukturer:** til opretholdelse og gennemførelse af såvel freds- som krigsmæssige aktiviteter hører – foruden selve kampenheden eller f.eks. inspektionskibet – et antal forsynings- og vedligeholdelsesmæssige enheder, der kan levere ammunition, benzin, ingeniør- og signalmæssig assistance, transport, reparation af materiel, reservedele o.s.v. Disse – og flere andre sådanne elementer – betegnes som støttestrukturer.
- stående enhed:** styrke, der tilhører fredstidsberedskabet.
- TOW:** Tube-launched **O**ptically-tracked **W**ire-guided missile er et 147 mm raketstør **M/74**, som kan monteres på en jeep.